SABAHAT
Nâzım Hikmet

4.9.1990 - SALI
H-K

Oyun Kitapları 3

NÂZIM HİKMET

SABAHAT

Oyun

Baskıya hazırlayan Memet Fuat

de yayınevi

Birinci Baskı : Şubat 1966

SABAHAT

Oyun

Kişiler :

Ali Usta
Nuri
Seyfi Bey
Hüseyin
Murat
Gardiyan
Hemşire
Şükrü
Ayşe
Hacer
Ahmet
Çocuk Selim
Sabahat
Hayrullah Bey
Torunu
Şefik
Sadık
Halil Ağa
Karısı
Emin
Mübaşir
Jandarma 1
Salim
Mustafa
Gecekuşu
Jandarma 2
Yakup
Jandarma 3
Müdür
Mahkûm
Başgardiyan

BİRİNCİ SAHNE

Marangoz ALİ USTA'nın dükkânı

ALİ USTA tezgâhta uzun bir döşeme tahtasını planyalamaktadır. SEYFİ BEY bir sandığın üstünde oturuyor. Boyacı NURİ tezgâhın yanında, ayaktadır.

ALİ. Vay anasını, amma da namussuz herifler var bu dünyada...

NURİ. Var ya, ustam... *(Tezgâhın üstünde duran mavi ispirto şişesini alır, bir iki yudum içer, şişeyi yerine koyar.)*

ALİ. Orda olacaksın, indireceksin domuzun kafasına keseri...

SEYFİ. Öyle kestirip atma Ali Usta... Bizim millet de az değildir. Maşallah tosun gibidir de, yine gözünün içine baka baka, hastayım diye tutturur. Kurnazlığa pek bayılır bizim millet... Daireden bilirim...

NURİ. Ne dairesi, ne kurnazlığı be Seyfi Bey? Çocukcağız zaten revirden hasta hasta kaldırıldı. Adım atacak hali yok. Yine de on dört saat yol yürüdü... Dedim ya, hava da sıcak mı sıcak, yol da taşlık mı taşlık, inadına da bayır yukarı. Süleymancık yüzükoyun bir yıkıldı, herif geldi tekmeledi, kaldırdı. Süleymancık yine yıkıldı, ötekisi yine bastı tekmeyi, çaldı delikanlının mum gibi yüzüne kamçıyı. Süleymancık on adım gitti gitmedi, yine yıkıldı... Artık belli işte, çocukcağız sahiden hasta. Ki-

me anlatırsın? Süleymancığın dördüncü, beşinci yıldı-şında mı ne, artık oğlanın boş böğrüne öyle bir tekmelemeye, öyle bir kamçılamaya başladı ki, ses soluk kesildi delikanlıda. Ben dayanamadım: «Öldü!» diye haykırdım.

ALİ. Sahiden de öldü mü?

NURİ. Ölmez olur mu? Öldü elbet... Başı bir yana düşüverdi, başladı ağzından iplik iplik kan sızmaya... Arslan gibi delikanlı. *(İspirto şişesini alıp tekrar içer ve şişeyi elinde tutar.)*

ALİ. Pek de arslan değilmiş. İnsan o halinde bile, hiçbir şey yapamasa, herifin hayalarına saldırır, ne bileyim ben, bir haltlar eder işte. Koyun gibi teslim olunur mu?

SEYFİ. Bizim millet itaatlidir...

NURİ. Yol kıyısına bir çukur kazıverdiler. *(Elindeki ispirto şişesinden içer, ve şişeyi tezgâhın üstüne kor.)*

SEYFİ. Şu mavi ispirtoyu nasıl içersiniz? İçin yanmıyor mu?

NURİ. Yanmaz olur mu? Ne diyordum? Yolun kıyısına kabri kazıverdiler, bir de zabıt tutuldu, eceliyle öldü diye. İş sızıltısız tamamlanacaktı amma, Süleymancığın hemşerileri meseleyi yukarıya bildirdiler, şikâyetçiyiz dediler. On beş gün sonra iki doktor geldi, bizi de aldılar, gidip mezarı açtık. Çıkardık ölüyü. Ağzına, burun deliklerine, gözlerinin içine vıcıl vıcıl kurt dolmuş. Kurtlar insanın önce gözlerini yiyor. İnsan dediğinin üstünde ya tertemiz derisi olmalı; yahut da deri, et, filân büsbütün kalmayıp iskelet haline gelmeli. İkisinin arası kötü, yani on beş günlük kurtlanmış insan ölüsü seyrine dayanılır şey değil. Bir de koku, bir de koku...

SEYFİ. Sus Allahaşkına Nuri, gönlüm bulandı.

ALİ. Doktorlar ne dedi?

NURİ. Birisi zaten revirin doktoru, hastaydı der mi? Fakat ötekisi, güzel gözlü, al yanaklı doktor, kendi eliyle parçaladı ölüyü, hemen oracıkta, yolun kıyısında... Ciğerine baktı, sulu satlıcanı varmış Süleymancığın. Barsakları da tekmeden ezilmiş... Güzel gözlü doktor: «Siz öldürdünüz herifi, raporu öyle vereceğim,» diyor. Ötekisi: «Sen rapor veremezsin, raporu benden istediler, sen kim oluyorsun?» diyor...

SEYFİ. Doğrudur. Selâhiyeti dahilinde değilse, selâhiyet revire bakan doktordaysa, berikisi yalnız müşahit sıfatıyla bulunuyorsa, görevini...

ALİ. Yani iş, eninde sonunda, hasıraltı oldu demek?

NURİ. Öyle oldu... *(İspirto şişesini tekrar alıp bir daha diker ve yerine kor.)* Bir lokmacık ekmeğin yok mu, Ali Usta? Boyayı fazla kaçırmışlar bu mübareğe, içim ezildi...

ALİ. Şurda, zembilde ekmek olacak... Pastırma da var biraz... *(NURİ'nin tezgâha bıraktığı şişeyi alıp bakar.)* Yahu, bitirmişsin ispirtoyu oğlum...

NURİ. *(Sanki şişeyi ilk defa görüyormuş gibi ALİ USTA'nın elinden alıp bakar, mahcup gülümser.)* Sahi öyle olmuş, Ali Usta... Lâfa dalmışız... *(Şişeyi tezgâha kor.)*

ALİ. Ekmekle pastırma şurda, zembilde, dedim. Niye almadın?

NURİ. Geçti içimin ezintisi.

ALİ. Haydi nazlanma... *(Gidip ekmekle pastırmayı getirir, NURİ'nin önüne kor.)* Zaten bugün ispirto lâzım değildi. Cilâ işi yok... Yarın da pazar...

NURİ. Ben pazartesi akşamına bir kiloluk getiririm sana... Verem dispanserinin ecza dolaplarını filân boyama işini aldım. Avans isterim...

SEYFİ. Eh, sendeyiz, Nuri, ben ispirto içmem lâkin... Şakayı bırak ama, bizde esnafı olsun, amelesi olsun hep mavi ispirtoya döktüler işi. Sonra, ağızlarına mı içiyorlar, burunlarına mı, belli değil. Hem azından, hem özünden içseniz ne olur?

NURİ. Ne olacak, sızamayız... Şimdi mesele sızmakta... Eskiden işler açıkken ben kendi payıma, sizin Tekel şarabından aşağısını içmezdim. Şimdi...

ALİ. *(Planyaladığı tahtayı NURİ'ye göstererek.)* Yakala şunun ucunu oğlum, köşeye dayayalım...
(NURİ'yle ALİ tahtayı köşeye dayarlar.)

SEYFİ. Deminden beri soracağım, ne olacak o tahta Allahaşkına, usta?

ALİ. Tabut...

SEYFİ. Tabut mu?

ALİ. *(Âdeta öfkeli.)* Tabut dedik ya, tabut...

SEYFİ. İlâhi usta, tabutculuğa da başladın demek?

ALİ. Ne yaparsın, bu gidişle Nuri gibi ispirtoculuğa da başlayacağız.

NURİ. Allah göstermesin.

SEYFİ. Boyu da amma uzunmuş...

ALİ. Kimin?

SEYFİ. Tabuta girecek olanın...

ALİ. Yok canım, bir elli beşmiş esas boyu hatuncağızın. Fakat, ölüler uzar malum ya... Uzama payına göre tahta kesilecek...

SEYFİ. Kimin nesi bu?

ALİ. Hapisane müdürünün karısı.

SEYFİ. Duymadımdı, vah vah...

ALİ. Dün gece ölmüş. Akşama yetiştireceğim tabutu. Yarına kaldıracaklar.

SEYFİ. Vurdu partiyi.

NURİ. Kim?

SEYFİ. Müdür... Kadında babadan kalma bin ağaç zeytin vardı yalnız.

NURİ. Karı böyle zengindi de herif yine hapisane müdürlüğü mü yapardı?

ALİ. Alışmış bir kere... Kumanda vermeye, müdürlüğe alışmış...

NURİ. İster ecelinle öl, ısmarlama tabutun içine koysunlar seni, ister tekmelenip öl, yol kıyısına gömüversinler, hepsi bir, iş ölmemekte, diyeceğim amma, ölmeden önce, daha canlıyken, yediğin tekmenin acısı var...

SEYFİ. Acı ötekinde de var... Bilirim, müdürün karısı kanserliydi...

NURİ. Kanser senin kanserin, acısı kendi acın. Fakat yediğin tekme senin değil başkasının. *(Tekrar ispirto şişesine uzanır, sonra kendini toparlayıp şişeyi bırakır.)*

ALİ. Sıkılma oğlum... Zaten bir parmacık şey kaldı dibinde... Onu da yuvarla afiyetle...

NURİ. Vallahi mahcup ettin usta...

ALİ. Ne mahcupluğu, al, çek...

(NURİ şişeyi diker. Bu esnada SEYFİ kapının yanına gitmiştir. Orda hemen kapının önünde çiçek açmış bir şeftali fidanı görünmektedir.)

SEYFİ. Senin şeftali çiçek açmış Usta...

ALİ. Açtı ya...

NURİ. Ne güzel şey, gelinlik kız gibi. İnsanın incitmeden okşayası geliyor. Hani bir daha dünyaya gelişimde, böyle bir şeftali fidanıyla evleneceğim...

ALİ. Sen oldun iyice...

NURİ. Vallahi değil, ispirtolar da artık hileli mi ne... Fakat şu şeftaliye bak be ustacığım... Nasıl yaşıyor... Güneşin altında şunun duruşunu seyreyle bir... Nasıl da canlı, konuşacak gibi... Rahat da, keyfi de yerinde... İnsan dünyaya ağaç gelmeliymiş...

ALİ. Bana bak Nuri...

NURİ. Buyur ustam...

ALİ. Sen demin bir şey dedin, verem dispanserinde boya işi aldım diyordun. Oranın doktoruyla filân konuşmuşsundur.

NURİ. Elbette...

ALİ. Bizim Murat var ya...

NURİ. Murat mı? Var. Ne olacak?

ALİ. Şunu bir...

SEYFİ. Kim bu Murat?

ALİ. Benim kocakarının rahmetlik kardeşinin oğlu... Dokumacıdır...

NURİ. Hem de ne dokumacı... Beş otomatiği birden idare eder...

ALİ. İstanbul'daydı, Ferid Paşa fabrikasında. Fabrika kapandı, buraya geldi. İş bulur muyum diye... Burda topalın ipek tezgâhlarında çalıştı biraz... Orası da kapandı... Şimdi boşta oğlan...

SEYFİ. Demek o da şeftali ağacı olmak isteyenlerden...

NURİ. Yok, Murat benim soydan değil...

SEYFİ. Dünyaya insan geldiğine memnun demek?

NURİ. Memnun... Geçen gün, şaka maka derken az daha kavga ediyorduk bu yüzden.

ALİ. Lakırdıyı karıştırdınız gitti... Durun bakın, ne diyeceğim... Oğlan son iki haftadır kötü kötü öksürüyor geceleri... Kocakarının da, benim de öksürüğe yüzümüz yoktur. Yani Murat'ı dispanserde bir muayene ettirsek derim... Yani sen doktora rica etsen de, bir iyice muayeneden geçirse oğlanı...

NURİ. *(Kibirli.)* Söylerim... Elbette söylerim... Hem de iyice muayene eder. Fakat Murat'ın öksürüğü cıgaradandır... Üzülme usta...

ALİ. Yalnız bir mesele var. Şimdi delikanlıya, düpedüz: «Sen hele bir dispansere git, sende verem var mı, yok mu, bir muayene ol,» diye nasıl dersin? Zaten alınganın biri... Teyzesi akşam yemeğini zorla yediriyor... Sırtınıza yük oldum, der durur... Geçen gün de: «Ben dükkânın üstündeki odada yatayım, sizi burda rahatsız ediyorum,» diye tutturdu... Şimdi bir de verem misin? dersek...

NURİ. Murat onurlu delikanlıdır doğrusu...

SEYFİ. Bu işin onurla alâkası ne? Her halde okuması yazması var, değil mi?

ALİ. Olmaz olur mu? Sanayi mektebinden...

SEYFİ. Öyleyse, mesele...

(Bu esnada kapıda HÜSEYİN belirmiştir.)

HÜSEYİN. Selâmünaleyküm ustalar...

ALİ. Ve aleykümselâm... Buyur... Bir diyeceğin mi var?

(HÜSEYİN ürkek ürkek dükkâna girmiştir.)

HÜSEYİN. Hiç... Hiçbir diyeceğim, neyim, yok... İş var mı diyecektim... Hani boştayız da...

ALİ. Sen hangi köydensin?
HÜSEYİN. Işıklar'dan...
ALİ. Dünden beri sizin ordan dört kişi geldi iş aramaya... Köycek iflâs mı ettiniz?
HÜSEYİN. Öyle gibi...
ALİ. Vallahi hemşerim bende iş yok...
HÜSEYİN. Ben marangozluktan anlarım az buçuk...
ALİ. İyi, fakat bende sana verecek iş yok...
HÜSEYİN. Sen bilirsin...
ALİ. Bende yok... Başka yerlere baktın mı?
HÜSEYİN. Baktım...
ALİ. Karnın aç mı?
HÜSEYİN. Değil...
ALİ. Yorgunsun, otur, dinlen... *(Paketinden bir cigara çıkarıp atar, HÜSEYİN cigarayı yakalar.)* Bir cigara yak...
HÜSEYİN. Tütün içmem. *(Elindeki cigarayı cebine kor.)*
ALİ. Başka bir diyeceğin var mı?
HÜSEYİN. Yok. Velâkin, hani marangozluktan anlarım az buçuk... Sana yardımım do...
ALİ. Güzel, fakat...
HÜSEYİN. Köyde bütün tamiratı ben yapardım...
ALİ. İyi ama evlâdım...
HÜSEYİN. İki tane de ceviz sandık yaptım. Biri karakol kumandanına, biri...
ALİ. Güzel diyorsun, fakat...
HÜSEYİN. Hem sandıklar çıngıraklıydı. Kapaklarını açtın mıydı, çınnn diye öter... Marangozlukta hevesim var...
SEYFİ. Senin adın ne?
HÜSEYİN. Hüseyin...

SEYFİ. Şimdi sen işsizsin demek, Hüseyin...

HÜSEYİN. İşsizim...

SEYFİ. Âlâ... Dur bakayım, Hüseyin, şosede tamirat var... Yolçavuşu bildiktir. Sana bir kâat yazayım, Hüseyin... *(Cebinden çıkardığı not defterinden bir yaprak koparır, yazar, HÜSEYİN'e uzatır.)* Al bunu... Taş kıracaksın... Zor iş değil...

HÜSEYİN. *(Kâadı alır.)* İşin zoru mu olurmuş...

SEYFİ. Büyük şosede... Bildin mi büyük şoseyi?..

HÜSEYİN. Bildim...

SEYFİ. Mehmet çavuş diye sorarsın... Mehmet çavuş... O kâadı verirsin...

HÜSEYİN. Sağ ol ağam...

SEYFİ. Eh, haydi, hemen yola koyul ki, işi kaçırmayasın...

HÜSEYİN. Marangozluktan anlarım azbuçuk... Marangozlukta hevesim var... Köyde muhtara bir de aynalı dolap yaptımdı... Aynasını şehirden...

SEYFİ. Bırak şimdi bu lafları... Ne yani, hem işsizim diyorsun, hem sana iş buluyoruz, hem de hâlâ aynalı dolaptan bahsediyorsun...

HÜSEYİN. *(ALİ'ye.)* Usta, burda dükkânını süpürmeye, boğaz tokluğuna çalışmaya...

ALİ. Vallahi bende iş yok hemşerim... Olsa... Vallahi, boğaz tokluğuna çırak tutacak halde bile değilim...

HÜSEYİN. İş yok demek?

SEYFİ. Yahu, sana iş bulduk ya...

HÜSEYİN. Sağ ol ağam...

SEYFİ. Eee, ne dursun, hadisene... Sen gidene kadar bakarsın ki yerin kapılmış... Haydi...

HÜSEYİN. Peki ağam... Hoşça kalın ustalar... Lâkin ma-

rangozlukta hevesim...

NURİ. *(HÜSEYİN'in omuzunu okşar.)* Sen şimdi şoseye taş kırmaya git hele, bakarsın iki üç ay sonra Ali Usta'nın işi açılır, gelir, burda marangozluktan hevesini alırsın...

HÜSEYİN. Gelirim... Hoşça kalın ustalar... Ben şoseye taş kırmaya gidiyorum. Hoşça kalın ağalar...

SEYFİ. Güle, güle... Hemen yola çıkarsan akşama oradasın...

HÜSEYİN. Sağ ol ağam...

(HÜSEYİN çıkar.)

SEYFİ. Gördün mü bizim milleti, Ali Usta? Hem köyünden, tarlasından olmuş, şebre iş bulmaya gelmiş, hem açlıktan nefesi kokar, sonra iş bulursun, beğenmez, marangozlukta hevesim var diye ayak direr... Heriflere yalnız ekmek parası değil, gönüllerine göre de iş bulacaksın...

NURİ. Benim de hevesim tornacılıktaydı... Çocukluktan beri... Torna tezgâhları rüyalarıma girerdi... Fır fır döner, demiri kıvrım kıvrım, yonga yonga yontar... Fakat boyacı olduk... Hey canına yandığımın feleği, insanın hevesini kursağında bırakır... Yeryüzünde kaç kişi heves ettiği...

(MURAT girer.)

MURAT. Merhaba amca. Merhaba Nuriciğim...

ALİ. Merhaba oğlum... Gel bakalım... Seyfi Beyi tanımazsın, eski dosttur, fakat yılda bir uğrar dükkâna... Tekelde kâtiptir... İşte benim Murat da bu, Seyfi Bey...

(MURAT'la SEYFİ el sıkışırlar.)

ALİ. Nasıl, Murat'ın İstanbullu olduğu belli, değil mi?

SEYFİ. Belli olmaz mı?

MURAT. Bir iş buldum, amca...

ALİ. Haydi gözün aydın...

NURİ. Nerde? Yoksa sen de büyük şosede taş kırmaya mı gideceksin?

MURAT. Yok canım, Kayseri'de iş buldum... Orda, Kombinada... Dilekçeyle burdan müracaat edilecek. Pistonumsu birisi de var... Söz verdi... Bir, bilemedin, bir buçuk ayda...

ALİ. *(Kaygılıdır.)* Kayseri'nin de havası serttir...

MURAT. Sert olmuş, yumuşak olmuş, sayfiyeye gitmiyoruz ya, amca...

ALİ. Öyle ama, oğlum, ne de olsa... Şu Kayseri'de iş buluşuna hiç sevinemedim...

SEYFİ. Çok cıgara içer misiniz?

MURAT. Ben mi? Herkes gibi... Neden icabetti?

SEYFİ. Demin Nuri, çok cıgara içtiğinizi söyledi de...

NURİ. *(Lakırdı değiştirmek isteğiyle.)* Ne yevmiye verecekler?

MURAT. Elime temiz para üç buçuk, dört geçecek...

ALİ. Fena değil... Fakat bu Kayseri'nin havası çok sertmiş oğlum...

MURAT. *(Güler.)* Olsun, biz ondan sert çıkarız...

SEYFİ. Sıhhatlisiniz maşallah...

MURAT. Öyleyim çok şükür... Demir gibiyim...

ALİ. Ne diyorsun Allahaşkına, Seyfi Bey, insanın sıhhati yüzünden belli olur mu? Benim bir bildik vardı, yüz kiloydu, yanağından kan damlardı, gel gör ki verem illetinden öldü... Fakat kabahat kendinin, vaktinde doktora gitseydi, ilâcını alsaydı, kendine baksaydı, temiz, yumuşak havalı yerlerde yaşasaydı, yüz yıl ömür sürer-

di... Demek istediğim, insan arasıra, hiç hastalık da duymasa, doktora gitmeli. Sen İstanbul'da büyümüşsün, Murat, daha da ince düşünürsün, doğru değil mi?

MURAT. Bilmem...

SEYFİ. Bizim muhasebeci söyledi, İngilizler her ay kendilerini baştan aşağı doktor muayenesinden geçirtirlermiş...

NURİ. İngilizler açıkgöz millettir...

MURAT. Ha, bakın, hepsi bu kadar değil. Kayseri işi olana kadar, Selim Beyin ipek fabrikasında da iş buldum...

NURİ. Selim Bey tezgâhları çalıştırmaya başlamış mı?

MURAT. Tezgâhlarda değil, ambarda. Koza çuvalları taşınacak yukarıya...

ALİ. Koza çuvallarını mı taşıyacaksın? Bu, hamallık be oğlum...

MURAT. Olsun... Boş durmaktansa... Bir buçuk lira yevmiye veriyorlar...

ALİ. Olmaz, böyle şey olmaz... Katiyen razı değilim...

MURAT. Neden amca?

ALİ. Nedeni, niçini var mı? Sen nasıl hamallık yaparsın?

MURAT. *(Yarı şaka, yarı ciddi.)* Ali Ustanın yeğeni hamallık ediyormuş diyecekler diye haysiyetinize mi dokunur?

ALİ. Ne lüzum var? Allah ne verdiyse yiyip içiyoruz işte...

MURAT. Darılmayın amcacığım, işte bu da benim haysiyetime dokunuyor...

ALİ. Senin de haysiyetinin, benim de haysiyetimin içine...

SEYFİ. Teyzeniz de pek üzülecek her halde...

ALİ. Sana hamallık ettirmem, anladın mı efendi? Ettirmem... Ölürsün be...

MURAT. Ben mi? Neden ölecekmişim?

ALİ. Hâlâ, neden ölecekmişim, diyor...

NURİ. İşi arapsaçına çevirdiniz. Bak, Murat, ben sana düpedüz deyivereyim. Sen geceleri kötü kötü öksürüyormuşun... Teyzenle amcan üzülüyor. Ben, cıgaradandır, dedim. Fakat nafile, senin anlayacağın, ben, pazartesi günü dispanserin ecza dolaplarını filân boyamaya başlıyorum. Doktor şeker gibi adam, ahbabım. Hani sen de gelip, hazır ben oradayken, doktora da söylerim, bir muayene olsan...

MURAT. Verem dispanserine gidip muayene olmamı mı istiyorsunuz?

ALİ. Teyzen çok üzülüyor oğlum... Kadıncağız evham getirmiş... Sen öksürüyorsun, o gizli, gizli ağlıyor...

MURAT. Vah teyzeciğim... Ben turp gibiyim maşallah... Tuhaf şey... Nerden de aklınıza geldi bu... Peki, hemen gider muayene olurum... Evet... Arasıra öksürüyorum... Öksürmeyen kim? Her halde Nuri'nin dediği gibi, cıgaradan olacak... Kendimi gayet sıhhatli hissediyorum... Göreceksiniz ya, size tertemiz rapor da getireceğim...

(GARDİYAN girer.)

GARDİYAN. Cümleten merhaba...

ALİ. Merhaba...

GARDİYAN. Hazır mı?

ALİ. Patladınız mı? Akşama hazır olacak demedik miydi?

GARDİYAN. Eh, nerdeyse akşam oluyor...

ALİ. Bir çatması kaldı zaten... Otur bekle...

(GARDİYAN oturur.)

MURAT. *(NURİ'ye.)* Bu herif hapisane gardiyanı, değil mi?

NURİ. Evet...

MURAT. Mesele nedir?

NURİ. Müdürün karısı ölmüş, tabutunu bu sabah amcana ısmarlamışlar, onu almaya geldi...

MURAT. Şunlar, şu duvara dayalı döşemeler, tabut tahtası mı?

NURİ. Evet...

MURAT. Tabut tahtası demek?

NURİ. Öyle...

(Bir müddet sükût.)

MURAT. Sen pazartesi günü dispanserdesin, değil mi?

NURİ. Elbette, erkenden...

MURAT. Ben de erkenden gelirim... Sahi... Sahi bu son günlerde arasıra ateşim de yükseliyor galiba. İster misin biz de yakalanmış olalım? *(Güler.)* Rezalet olur... Vay canına... Hay aksi şeytan... Kayseri'de de iş bulduktu...

Birinci Sahnenin Sonu

İKİNCİ SAHNE

Verem dispanserinde bekleme salonu

Kalabalık. Bu arada, NURİ bir köşede yere çömelmiş önündeki bir dolabı boyuyor, MURAT başucunda, ayakta. HEMŞİRE masa başında ŞÜKRÜ'nün adresini alıyor. AYŞE'yle HACER bir sıranın üstünde oturuyorlar. Başka bir sırada AHMET. AHMET'in oğlu ÇOCUK SELİM duvardaki afişleri seyrediyor.

HEMŞİRE. Adın, babanın adı, soyadın, doğum tarihin?

ŞÜKRÜ. Hasan oğlu Şükrü Tümalp. 323.

HEMŞİRE. Adresin? Ne iş yaparsın?

ŞÜKRÜ. Zarifler Mahallesi, Küçük Çıkmaz Sokak, No. 12. Elmas iskarpin kundura mağazasında tezgâhtarım.

HEMŞİRE. Evli misin, bekâr mı?

ŞÜKRÜ. Evliyim, bir çocuğum var...

HEMŞİRE. Bundan önce hiç geldin mi bize?

ŞÜKRÜ. Hayır, bu ilk gelişim...

HEMŞİRE. Peki, al şu numarayı, sıranı bekle... Numaran çağırılınca, şu kapıdan içeri odaya girersin...

ŞÜKRÜ. Teşekkür ederim... Çok bekleyecek miyiz?

HEMŞİRE. Acele işin mi var?

ŞÜKRÜ. Bir saatliğine izin aldıydım da...

HEMŞİRE. Orasını bilmem, belki bir saatte işin biter, bel-

ki bitmez. Kalabalığa baksana... *(Ortalığa seslenir.)* Herkes numarasını aldı, değil mi?

SESLER. Aldık... Aldım... Ben de aldım... Aldık, aldım... *(HEMŞİRE içeri odaya gider.)*

AYŞE. Sana da hava veriyorlar mı kızım?

HACER. Veriyorlar, teyze.

AYŞE. Bana da veriyorlar, fakat her seferinde yüreğim ağzıma geliyor. Alışamadım bir türlü...

HACER. Ben korkmuyorum, utanıyorum...

AYŞE. Neden? Doktor namuslu adam... Erkekler bilinmez ya... Yoksa?

HACER. Öylesi değil, teyze... Doktordan Allah razı olsun... Ben, hastalandım, ciğerime hava veriyorlar diye utanıyorum...

AYŞE. İlâhi kızım... Kötü, ayıp bir hastalık değil ki, utanasın... Şimdi bu derde tutulmayan kim? Bizim mahalleyi şöyle bir eleseler, bir tane sağlamı çıkmaz. Şükür Rabbime yine, elâlem gibi frengi dispanserlerinde iğne olmuyoruz ya, verem dispanserinde hava alıyoruz... *(Bu esnada ŞÜKRÜ biraz dolaşmış, sonra gidip AHMET'in yanına oturmuştur.)*

ŞÜKRÜ. Çok bekleyecek miyiz acaba?

AHMET. Gün olur beklenir, gün olur beklenmez...

ŞÜKRÜ. Muayene nasıl oluyor içerde?

AHMET. Şimdi seni bir iyi sorgudan geçirir doktor. Gelmişini, geçmişini inceler. Sonra sırtını dinler, sonra balgamını alır, sonra kanını alır...

ŞÜKRÜ. Kanı nerden alıyor? Parmaktan mı?

AHMET. Yok. Parmaktan olur mu? Koldan, damardan...

ŞÜKRÜ. İnsanın canı yanar mı çok?

AHMET. Bir eşek arısı sokmuş gibisine. O kadarcık. Sonra aynaya tutar seni, ciğerini seyreder orda yayla gibi... Hastaysan...

ŞÜKRÜ. Hasta değilim... Benimkisi daha ziyade merak... Dün gazetede okudum, şehrimizde verem nisbeti yüzde yetmiştir, diye yazmış... Anladın ya, yüz kişiden yetmişi... Sizin köyler yine iyidir... Açık hava...

AHMET. Açık hava, kapalı hava, bırak bunları... Önce anasını, sonra şu oğlancağızı buraya getire götüre ben de bu illetin doktoru oldum... Adamın yüzünden anlıyorum... Şöyle köyde, kahvede oturup etraftakilerin suratına baktım mıydı, illetliyi seçiveriyorum hemen.

ŞÜKRÜ. Bir de benim yüzüme bak bakalım. Bende hastalık var mı?

(Gülmeye çalışır.)

AHMET. Sende mi? Hele şöyle bir ışığa dön yüzünü...

ŞÜKRÜ. Eee, ne buldun? Var mı?

AHMET. Olmaz olur mu? Besbelli işte...

ŞÜKRÜ. Besbelliymiş... Laf... Nesinden belli?

AHMET. Nesinden belli ne demek? Karpuzun içi kelekse, kofsa, nesinden belli olur?

ŞÜKRÜ. Atıyorsun.

AHMET. İnanmayacaktın da niye sordun? Hem doktora çık da gel, bildim mi, bilemedim mi, görürsün...

ŞÜKRÜ. Laf... Beni, sen mi iyi bileceksin, doktor mu, yoksa kendim mi? Benim bir şeyciğim yok... Evham... Hem zaten burda ne kadar bekleneceği belli değil... *(Numarasını AHMET'e verir.)* Al bunu hemşireye ver... Ben gidiyorum...

(ŞÜKRÜ çıkar.)

HACER. Aa, bakın, demin yazılan adam gitti...

AYŞE. Gelir yine. Su dökmeye gitmiştir... İlk zamanlar ben de öyle olurdum, korkudan...

ÇOCUK SELİM. *(Duvardaki bir afişi heceler.)* Yer... le... re... yerlere, tü... tükür... me... me... yiniz. Tükürmeyiniz... *(Yere tükürür.)*

NURİ. *(SELİM'e seslenir.)* Ulan hem heceleye heceleye okudun, hem de tükürdün be... Şurada çanak var, oraya tükürsene... Vay münasebetsiz, vay...

(ÇOCUK SELİM tükürük çanağına da tükürür, sonra babası AHMET'in yanına gidip oturur.)

MURAT. Oğlanı fena bozdun...

(Doktor odasından erkek bir hasta çıkar, arkasından HEMŞİRE de gelir.)

HEMŞİRE. Ayşanım...

AYŞE. Geliyorum, Aytenciğim. Geliyorum...

(AYŞE doktor odasına girer.)

NURİ. *(MURAT'a.)* Senin sıran gelmedi mi daha?

MURAT. Bu giden kadından sonra.

NURİ. Suratını asma öyle, doktoru korkutacaksın.

MURAT. Surat astığım yok...

NURİ. Bir ayna olsa da görsen... Dişin ağrıyormuş gibi bir halin var...

MURAT. Olabilir...

(Bu esnada SABAHAT girmiş, HEMŞİRE'den numara almıştır.)

NURİ. Vay, bizim Sabahat de geldi... Sabahat, kız...

SABAHAT. Ay, Nuri Ağabey... *(NURİ'ye yaklaşır.)* Ne arıyorsun burda?

NURİ. Dolapları boyuyorum... Senin dispansere geldiğini

bilmiyordum...

SABAHAT. Sen yine bilme, Nuri Ağabey... Annem, mahallede duyulsun istemiyor...

NURİ. Olur olur...

SABAHAT. Zaten bizim Hacer'in aklına uydum da geldim... Hem bu son gelişim...

NURİ. İyileştin mi?

SABAHAT. Bilmem... Ruhumu sıkıyor burası...

NURİ. Ruhunu sevsinler senin... Bugün yine güzelliğin üstünde kız...

SABAHAT. Aman, Nuri Ağabey...

HACER. *(Seslenir.)* Sabahat...

SABAHAT. *(NURİ'ye.)* Müsaadenle... *(HACER'in yanına gider.)* Hani beni bekleyecektin? Niye beklemedin?

HACER. Mümtaz'a rastladım yolda... Lafa dalmışız...

NURİ. *(MURAT'a)* Bizim mahalledendir... İpekte çalışır... Ne güzel kız, değil mi? Ali Ustanın şeftali fidanı gibi... Sana söylüyoruz... Başını kaldır da etrafına bak... Şu Sabahat'e bak da için açılsın...

MURAT. Güzel kız...

NURİ. Pek yarım ağızla söyledin... Sanki dünyaya bakıyor da görmüyor gibi bir hali var...

MURAT. Sana öyle geliyor...

NURİ. Bu Sabahat'cik de içler acısı... Ne de iyi kızdır... Benim karıyla da pek sevişirler... Çamaşıra filân yardıma gelir... Kimsecikleri de yok yeryüzünde...

MURAT. Annem duymasın diyordu ya...

NURİ. Anası değil... Kızı küçükken almış yanına. Kendisi de mancınıkta çalışır karının, hem de üstüne işçi yoktur. At gibi de bir karı. Yılancı İbrahim diye serserinin bi-

riyle oturur. Herif genç, karı kart... Elindekini avucundakini, Sabahat'in yevmiyesini de İbrahim'e yedirir... Söylenen doğruysa yavrucuğun kızlığını da geçen sene iki yüz liraya satmışlar... Hem de kime...

(AYŞE, DOKTOR'un odasından çıkar.)

HEMŞİRE. Ne o, Ayşanım, çabuk bitti bu sefer?

AYŞE. Ne çabuğu, Aytenciğim? Hava veremediler ki... Korktuğum başıma geldi. Su toplamış... Peki şimdi ne olacak? Su toplamak iyi mi, fena mı? Doktor, ehemmiyetsiz, diyor.

HEMŞİRE. Üzülme... Üzülecek bir şey yok... *(Ortaya seslenir.)* Sekiz numara, sekiz numara Murat, kim?

MURAT. Ben...

HEMŞİRE. Sıranızı bellesenize canım.... Haydi içeri...

NURİ. *(MURAT'ın omuzunu okşayarak.)* Göreyim seni arslan...

MURAT. *(Sinirlenerek.)* Ne yapıyorsun be... Bırak...

(MURAT odaya girer. Bu esnada ŞÜKRÜ dönmüştür, AHMET'in yanına gider.)

ŞÜKRÜ. Sana verdiğim, demin sana verdiğim numarayı ne yaptın? Hemşireye verdin mi?

AHMET. Vermedim...

ŞÜKRÜ. İyi etmişsin... Ver öyleyse bana...

AHMET. Yine de muayene olacaksın demek? Öfken geçti...

ŞÜKRÜ. Şu numarayı versene...

AHMET. *(Numarayı aranmaktadır.)* Nereye koyduktu? Düşürdük galiba? *(Yerlere bakınır.)* Tü Allah, gördün mü, benim oğlan demin elimden aldıydı, yırtıp ufalamış işte... *(Yerden aldığı kâat parçalarını uzatır.)*

ŞÜKRÜ. Ne halt ettin? Amma da iş ha... Peki, ben şimdi

nasıl muayene olacağım?

AHMET. İzin aldın mı?

ŞÜKRÜ. Ne izni?

AHMET. Demin bir saatlik iznim var diyordun ya...

ŞÜKRÜ. Gittim, bir saat daha izin kopardım... Patron iyi adamdır, istersen akşama kadar gelme, zaten dükkânda bugün iş yok, dedi. Fakat şimdi ben numarasız ne yapacağım?

AHMET. Adını çağırırlar, numarasız da olur.

ŞÜKRÜ. Olur demek, ya olmazsa...

AHMET. Olur dedik ya...

ŞÜKRÜ. Öyleyse niye numara veriyorlar da insanı telâşa düşürüyorlar?

(Bu esnada HAYRULLAH BEY, kucağında torunuyla girmiştir. AHMET'le ŞÜKRÜ ayağa kalkarlar, selâm verirler. HAYRULLAH, selâmı kibirle alır ve doktor odasına doğru yürür.)

HEMŞİRE. Beyfendi, beyfendi...

HAYRULLAH. Ne o?

HEMŞİRE. İçerde hasta var. Muayeneye mi geldiniz?

HAYRULLAH. Doktoru göreceğim...

HEMŞİRE. Bir dakka istirahat buyrun...

(HAYRULLAH yukarı aşağı dolaşmaya başlar.)

ŞEFİK. *(SADIK'a.)* Bakın, size bir şey soracaktım, Sadık Bey, siz T. B. olduğunuzu öğrendiğiniz zaman nasıl bir reaksiyon gösterdiniz?

SADIK. Ben mi? Çocuklaştım, koskoca herif, elimi annemin eli içine koymadan uyuyamaz oldum... Sonra bu hal geçti tabiî...

ŞEFİK. Bakın ben, insanlara karşı dehşetli bir nefret, bir

düşmanlık duydum, hattâ en yakınlarıma... Müthiş bir kıskançlık... Gayet klasik değil mi? Fakat sonra, bende de geçti bu hal tabiî... Daha doğrusu yaşamakta devam edişim beni bu nefrete alıştırdı. Geçen gün ne düşündüm biliyor musunuz? Belki de herkes bunu düşünmüştür ya hasta olunca... Yaşamanın manialı bir yarıştan farkı yok. Kiminde T. B., kimi ülser, kiminin böbreğinde taş, kiminin karaciğeri, kiminin kalbi, demek istediğim hepimiz içimizde, her an patlamaya hazır bir bomba taşıyoruz... *(Bir müddet sükût.)* Ölümden, ölmekten korkuyor musunuz?

SADIK. Hayır, sadece ölmek istemiyorum...

ŞEFİK. Daha dün Gandi'nin eski bir makalesini okudum. Bir yerinde: «Ruhun varlığına inananlar, onun asla ölmediğini bilirler,» diyor. «Canlıların da, ölülerin de ruhları birdir,» diyor. Ben de ruha inandığım halde, ruhun ölmediğini kabul ettiğim halde, yine de ölmekten korkuyorum...

SADIK. Ben, insanın ölümünden sonra yaşamakta devam eden ruha filân inanmıyorum, fakat dedim ya, buna rağmen ölmekten korkmuyorum... Öleceğimi düşünmek bana sadece keder veriyor ve annemin elini arıyorum...

(Bu esnada MURAT muayene odasından çıkar. Yüzü gülmektedir. NURİ'ye doğru yürür.)

HEMŞİRE. *(HAYRULLAH'a)* Doktor beye haber...

HAYRULLAH. İstemez, haber vermek istemez. İçerisi boşaldı her halde...

(HAYRULLAH muayene odasının kapısını açıp girer, kapıyı arkasından çekmediği için kapı aralık kalır.)

NURİ. *(MURAT'a.)* Ağzın kulaklarında.

MURAT. Bir haltım yok... Ciğerlerim kalaycı körüğü gibiymiş. Gördün mü, nasıl? Ben demiyor muydum? İnsan kendini bilmez mi? Fakat ne yalan söyleyeyim bayağı evhamlanmıştım...

NURİ. Bu akşam bendesin. Şarap içer misin?

MURAT. Elbette... Bak, bugün işe başlayacaktık... Neyse, yarın koza çuvallarının altına bir gireyim, görenler de, sülâlen Siirtli hamal mıydı! desinler. Ver şurdan bir fırça da bana. Boyacılığı seyret bende... Ayıp olmasa şarkı söyleyeceğim...

NURİ. Akşama sakla hevesini...

(MURAT da boyamaya başlar.)

ARALIK KAPIDAN DOKTOR'UN SESİ. Usulümüz böyle beyim...

ARALIK KAPIDAN HAYRULLAH'IN SESİ. Fakat doktor...

AHMET. Hayrullah Beyin sesi, duydun mu?

ŞÜKRÜ. Doktorla kavga ediyor galiba...

ARALIK KAPIDAN DOKTOR'UN SESİ. Böyle beyim, çocuğu muayene edeceksek, adını, soyadını, sarih adresini deftere yazmaya mecburuz.

ARALIK KAPIDAN HAYRULLAH'IN SESİ. Canım efendim bu kadar da hatırımız...

MURAT. Doktor içerde birisiyle becelleşiyor...

NURİ. Hayrullah Beyle... Milyonerdir kerata... Çiftlikler, dükkânlar, ipek tezgâhları, fakat nekes mi nekes... Baksana doktor parası vermeyeyim diye biricik torununu buraya bedava muayeneye getirmiş...

ARALIK KAPIDAN HAYRULLAH'IN SESİ. Peki, hiç

olmazsa soyadını yazmayın. Yalnız adını yazın çocuğun... Dispanser defterinde benim soyadımın kaydı yakışık alır mı?

ARALIK KAPIDAN DOKTOR'UN SESİ. Defterimizi bu kadar hakir görüyorsanız istediğiniz mütehassısı evinize çağırtacak kadar zenginsiniz. Buraya gelip bizi işgâl etmeyin.

ARALIK KAPIDAN HAYRULLAH'IN SESİ. Ya, öyle mi? Anlaşıldı ne demek istediğiniz.

(HAYRULLAH muayene odasından hışımla çıkar.)

HAYRULLAH. Anlaşıldı... Sizi evimize çağırıp vizite parası vermedik diye yapıyorsunuz bu işi... Para canlı herifler... Dininiz imanınız para...

(HAYRULLAH torunu kucağında çıkar.)

DOKTOR. *(Kapıda belirir.)* Hemşire Hanım, sıra numarasız kimseyi içeri bırakmamanızı rica etmiştim. Sıra kimin?

HACER. Sıra benim, Doktor Bey... Dokuz numara...

DOKTOR. Peki, gel kızım...

(HACER'le DOKTOR muayene odasına girerler.)

MURAT. Nuri be, senin Sabahat hakikaten güzel kız... Hem kız gibi, hem kadın gibi, hem de çocuk gibi bir şey...

NURİ. Tanıtayım mı?

MURAT. Hamallık ettiğimi söyleme fakat...

NURİ. Merak etme... *(Seslenir.)* Sabahat, gel hele...

(SABAHAT kalkıp NURİ'nin yanına gelir.)

SABAHAT. Buyur Ağabey?

NURİ. Bu gece bize gel. Ablan sana bir cızbız köftesi pişirsin eliyle... Ben de börek alırım çarşıdan. Doktor söyledi avans verecekler... Fakat senin cadı karıyı getir-

me. Nasıl? Atlatabilir misin?

SABAHAT. Annem zaten yok bu gece... İbrahim Ağabeyimle beraber Şehnaz'a geceyatısına gidecekler...

NURİ. Oh, ne âlâ.. Bak sana Murat'ı tanıtayım. İstanbulludur.. Marangoz Ali Ustanın akrabası... Dokumacıdır. Fakat bir tane... Kayseri bez fabrikasına ustabaşı gidiyor... Telgrafla istediler...

SABAHAT. *(MURAT'a.)* Demin siz de doktora girdiniz. Hasta mısınız?

MURAT. Ben mi? Evet... Hastayım...

NURİ. Ne?

MURAT. Sizin hastalığınız ağır değil her halde, Sabahat hanım?

SABAHAT. Bilmem... Doktor, havaya lüzum yok, diyor... Zaten bir daha gelmeyeceğim buraya... Bu sonuncusu... Annem çok kızıyor... Dispanserlere gidip adını vereme çıkartacaksın diyor...

HEMŞİRE. *(Seslenir.)* Sabahat...

SABAHAT. *(MURAT'la NURİ'ye.)* Müsaadenizle...

NURİ. Erken gel kız... Ablana yardım edersin...

SABAHAT. Erken gelirim, Ağabey...

(SABAHAT, HEMŞİRE'nin yanına gider.)

MURAT. Kız bizimle konuştu diye Hemşire Hanım öfkelendi mi dersin?

NURİ. Yok canım...

MURAT. Hakikaten güzel şey... Hastalığı da ehemmiyetsiz galiba...

NURİ. Peki, sen ne diye hastayım dedin?

MURAT. Bilmem... Hasta kızcağızın karşısına geçip, ben turp gibi sağlam çıktım, domuz gibiyim maşallah, de-

mek ayıbıma gitti...

(Bu esnada NURİ, dolabın arkasında ispirto şişesini yudumlamaktadır.)

MURAT. Sen ne yapıyorsun orda?

NURİ. Şarabın mayasını hazırlıyorum... Yoksa, akşama bir fıçı şarap içsem bile dünyayı güllük gülistanlık göremem... Halbuki, bu akşam dünyayı Ali Ustanın şeftali fidanı gibi pembe pembe görmek istiyorum...

MURAT. Ben de öyle...

İkinci Sahnenin Sonu

ÜÇÜNCÜ SAHNE

SABAHAT'in odası

Ay ışığı içinde. Tek, perdesiz, pencere. Mobilya yok. Köşede yatağımsı bir karaltı. Pencerede saksı. Duvarda küçük bir ayna pırıldamakta. Yer yatağının önünde eski küçük bir kilim. Ve yerde hasır.

SABAHAT'le MURAT girerler.

MURAT. Senin oda cennet gibi, Sabahat...

SABAHAT. Ay ışığı vurunca öyle olur... Geçtiğimiz oda annemle İbrahim Ağabeyimin. Orda gördün ya, konsolumuz var, sedir var... Bir de iskemle var...

MURAT. Ama senin burda hiçbir şeyciğin yok...

SABAHAT. Yatağım var. Hasırım var. Bir de resimliğim var. Bir de küçük aynam var, bir de kilimim var. Bir de karanfil saksım var...

MURAT. Zenginsin...

SABAHAT. İşte, odamı gördün. Sanki görülecek şeymiş gibi. Sen ne inatcı adamsın? Haydi artık git bakalım...

MURAT. Sokak kapısını bulamam...

SABAHAT. Ben sana yol gösteririm tabiî... Alay mı ediyorsun? Yürü...

MURAT. Yürüyecek halim yok... Yorgunluktan bittim... Şarabı da fazla kaçırmışım galiba?

SABAHAT. Nuri Ağabeyim ispirtocunun biri, onunla yarışa çıkılır mı? Sana da, çok içiyorsun, diye o kadar söyledim... Haydi, yürü, yürü, ya burda sızarsan? Annem sabaha gelir belki, dayaktan öldürür beni vallahi... Oturma pencerenin içine... Dışardan görürler, yetiştirirler anneme... Ne yapıyorsun?

(MURAT ceketini çıkarmaktadır.)

MURAT. Ceketimi pencereye perde diye asacağım...

SABAHAT. Bırak, bırak, içeri odaya gidelim, sedirde otururuz. Lamba da var orda, iskemle de...

MURAT. Ben içeri odaya gitmem. *(Ceketini pencereye asar, oda karanlıklaşır.)*

SABAHAT. Ne yaptın? Göz gözü görmüyor... Kibritin var mı?

MURAT. *(Bir kibrit çakar ve kutuyu uzatır.)* Al...

SABAHAT. Dur, içerden lambayı getireyim...

(SABAHAT kibrit çakarak çıkar. MURAT hafiften ıslıkla bir şarkı söyler. SABAHAT bir elinde lamba bir elinde iskemle, gelir. Lambayı köşeye, iskemleyi odanın ortasına kor.)

SABAHAT. Buyrun...

MURAT. Teşekkür ederim. *(İskemleye oturur. Lambanın aydınlığında odayı gözden geçirir.)* Vah yavrucuğum vah...

SABAHAT. Neden?

MURAT. Yatağım dediğin şu mu?

SABAHAT. O.

MURAT. Aynam dediğin de şu...

SABAHAT. O.

MURAT. Kilimin?

SABAHAT. Eeee, çok oluyorsun artık... Ne yapalım biz fakir insanlarız...

MURAT. İş fakirlikte, zenginlikte değil. Ben de senin kadar fakirim... Vay hergeleler vay...

SABAHAT. Kime küfrediyorsun?

MURAT. Yılancı İbrahim'e, kendime, Eşrefzadelere...

SABAHAT. Kim o Eşrefzadeler?

MURAT. Bilmem, dilimin ucuna öyle geldi...

SABAHAT. İnsan tanımadığı adama küfür eder mi?

MURAT. Ben ederim...

SABAHAT. Sen ne tuhaf adamsın?

MURAT. Beğenemedin mi?

SABAHAT. Sen daha ne kadar oturacaksın burda?

MURAT. Sabaha kadar... Fakat sen ayakta kaldın.

SABAHAT. Alışığım... Bizim işte, ipekte, hep ayakta çalışılır...

MURAT. Biz de kalem efendisi değiliz. Biz de dokumada ayakta çalışırız...

SABAHAT. Siz ne vakitten ne vakte ayakta kalırsınız bakayım?

MURAT. Fabrikasına bakar. Sekiz saat, devlet fabrikasında. Ötekilerde dokuz da olur, ona kadar da çıkar. Ya siz?

SABAHAT. *(Kibirli.)* Biz sabahın dördünde, beşinde başlarız, öğle üstü biraz paydos, sonra gece sekizde, dokuzda işi bırakırız... Kaç saat etti?

MURAT. Sabahın dördünden, beşinden, gecenin sekizine, dokuzuna, bir saat öğle paydosunu çıkar, on dört, on beş saat...

SABAHAT. Gördün mü? Nasılmış? Biz sizden çok ayakta kalıyoruz işte...

MURAT. Doğru...

SABAHAT. Hem bizde öyle kazık gibi herifler değil, hep kadınlar, kızlar, çocuklar çalışır...

MURAT. Sen kaç yaşındasın, Sabahat?

SABAHAT. Ben mi? On yedi...

MURAT. Hele, hele...

SABAHAT. Vallahi, on yedi...

MURAT. Demin Nuri'nin karısına sordum: Sabahat kaç yaşında? dedim. On altı, dedi.

SABAHAT. O ne bilecek? Sahi on yediyim... Annem söylüyor... Bak, ben beş sene önce gittim fabrikaya... Boyum tavalara yetişmezdi de ayağımın altına sandık korlardı. O zaman on iki yaşındaydım... On iki, beş daha on yedi... Gördün mü?

MURAT. Sizin sanat zor her halde...

SABAHAT. Elbette...

MURAT. Kozalar suda kaynıyor, değil mi?

SABAHAT. Öyle ya... Tavalar vardır, şöyle şöyle şeyler, içinde su kaynar. Atarsın kozayı, süpürge vardır, onunla karıştırır karıştırır çekersin yukarı. İlk ağız ipeği ayırırsın... Sonra, delikler vardır, kozalardan gelen telleri ordan çıkarır makaraya verirsin, makara döner de, döner... Sonra...

MURAT. Kim bilir nasıl da rutubetlidir, dumanlıdır çalıştığınız yer?

SABAHAT. Dağlara sis iner ya, öyle... Yapış yapış olur insanın her tarafı...

MURAT. Eliniz yanmaz mı?

SABAHAT. Acemilikte çok yanar... Soğuk su vardır, elini bir oraya batırırsın, bir kozaları ayırırsın...

MURAT. Gel bakayım buraya, Sabahat...

SABAHAT. Niye gelecekmişim?

MURAT. Öyleyse ben geleyim...

SABAHAT. Yok, sen otur, kımıldanma, ben gelirim... Geldim işte. Ne var?

MURAT. Ellerini ver.

SABAHAT. Ellerimi niye verecekmişim?

MURAT. Bakacağım...

SABAHAT. Ellerime mi?

MURAT. Evet...

SABAHAT. Nesine bakacaksın?

MURAT. Dur kız. Sonra yerimden kalkarım ha...

SABAHAT. Öf, al bak... Sanki bakılacak şeymiş gibi... Çatlak patlak işte... Ne yapalım...

MURAT. Benimkiler de öyle, Sabahat... *(SABAHAT'in ellerini kendi yüzüne kapatarak öper.)*

SABAHAT. Sen çok sinemaya gidiyorsun her halde?

MURAT. *(SABAHAT'in elleri hâlâ ellerinde.)* Onu da nerden çıkardın?

SABAHAT. Orda, filimlerde de böyle el öpmüyorlar mı?

MURAT. Onlar, dudaktan da öpüyorlar...

(SABAHAT ellerini çeker, uzaklaşmak ister.)

MURAT. Darıldın mı?

SABAHAT. Ben mi? Yooo... Gidip yatağımın üstüne oturacağım...

MURAT. Otur bakalım...

(SABAHAT köşede katlanmış duran yer yatağının üstüne oturur. MURAT ayağa kalkar.)

MURAT. Benim de bacaklarım tutuldu otura otura... Dolaşayım biraz...

SABAHAT. Hani yorgundun?

MURAT. Yalan söyledim...

SABAHAT. Dispanserde bana, hastayım, dedin, halbuki Nuri Ağabeyden sordum demin, değil, dedi. Doktor, sapsağlamsın, demiş sana... Niye bana boyuna yalan söylüyorsun?

MURAT. Bunlar bir şey değil... Daha da büyük yalanlar söylendi... Nuri sana benim için, Kayseri'ye ustabaşılıkla gidiyor, telgrafla istediler, dedi. Yalan...

SABAHAT. O yalanı sen söylemedin ki...

MURAT. Sesimi de çıkarmadım fakat...

SABAHAT. Demek Kayseri'ye gitmiyorsun?

MURAT. *(SABAHAT'in yanına oturarak.)* Öyle bir şey var, fakat bir iki ay sonra. O da ya olur, ya olmaz... Fakat ustabaşılık, telgraf, hep Nuri'nin atmasyonu...

SABAHAT. Burda iş bulamıyor musun?

MURAT. Yok... O kadar aradım...

SABAHAT. Şimdi büsbütün boşta mısın?

MURAT. Pek de boşta sayılmam.

SABAHAT. İbrahim Ağabeyim gibi kumar oynuyorsun her halde...

MURAT. Ben kumar oynamam.

SABAHAT. Sahi mi? Aferin. Ben kumarbazlardan nefret ederim... Peki, ne iş yapıyorsun?

MURAT. Hamallık... Daha doğrusu yarından itibaren başlayacağım... Kayseri'den haber gelene kadar... Ya, böyle, hamallık yapacağım...

SABAHAT. *(Güler.)*

MURAT. Niye güldün, küçük hanım?

SABAHAT. Öyle, gülmem geldi işte...

MURAT. *(Sinirli.)* Hamallık edeceğime mi güldün?

SABAHAT. Bunda gülecek ne var?

MURAT. Öyleyse söyle niye güldün? *(Ayağa kalkar.)* Yoksa giderim...

SABAHAT. Sokak kapısını bulamazsın...

MURAT. Bulurum pek âlâ...

SABAHAT. Ya demin, bulamam, diyordun.

MURAT. Yalan söylüyordum...

SABAHAT. Keşke kumarbaz olsaydın da bu kadar yalancı olmasaydın.

MURAT. Gidiyorum. Sahiden gidiyorum...

SABAHAT. Gidersen git...

(MURAT oda kapısına doğru yürür.)

SABAHAT. Biliyor musun, niye güldüm? Sen İstanbullu da değilsin her halde. Bu da yalan...

MURAT. Bu muydu? Bu yarı yarıya yalan. İstanbul'da doğmadım amma, orda büyüdüm.

(MURAT, SABAHAT'in yanına gelir. Önünde durur; yüzüne uzun uzun bakar.)

SABAHAT. Gözlerin yorulmadı mı?

MURAT. Hayır... Sana bir şey söyleyeceğim, fakat yalan değil...

SABAHAT. Söyle bakalım...

MURAT. Sen çok iyi bir kızsın, çok güzelsin de... Yalan mı bunlar?

SABAHAT. Bilmem.

MURAT. Ben de sana vuruldum... *(Bir müddet sükût.)* Yanına oturayım mı yine?

SABAHAT. Hayır.

MURAT. Gidip iskemleye oturayım mı?

SABAHAT. Hayır.
MURAT. Peki, ne halt edeyim?
SABAHAT. *(Güler.)* Orda, öyle dur...
MURAT. Şimdi de sen mi beni seyredeceksin? Lambayı alayım da yüzüme tutayım mı?
SABAHAT. *(Telâşlı.)* Lamba kalsın yerinde, zaten şişesi çatlak, düşürür kırarsın...
MURAT. Bana bak, Sabahat, sana şimdiye kadar hiçbir erkek, seni seviyorum, demedi mi?
SABAHAT. Demedi.
MURAT. Hele, hele...
SABAHAT. Vallahi de demedi, billahi de demedi.
MURAT. Peki, söz atan, takılan da olmadı mı?
SABAHAT. Olmaz olur mu? Ortalık it köpek dolu... Fakat annemden olsun, İbrahim Ağabeyimden olsun çekinirler bereket versin... Sen, benim annem ne kadındır bilir misin? Yedi erkeğe bedel...
MURAT. Şu karıya, annem, annem deyip insanı kızdırma...
SABAHAT. Ne diyeyim ya? Bana bakıyor. Ben şu kadarcıkken almış beni.
MURAT. Almaz olsaymış...
SABAHAT. Almasaydı da, sokak ortalarında köpek yavrusu gibi ölseydim değil mi? Sen alır mıydın? Sen, anasız babasız, kimsesiz, sokak ortalarında kalmış bir çocuk görsen alıp evine getirir miydin? Ona bakar mıydın? Sen evlensen kendi çocuğuna bakmazsın.
MURAT. Nerden bildin?
SABAHAT. Gözlerinden... İnsanın üstüne öyle bir dikiyorsun ki gözlerini...
MURAT. Bakmayayım öyleyse yüzüne... Gözlerim bu ka-

dar çirkin demek?

SABAHAT. Çirkin, demedim; hayır, dedim..

MURAT. Sahi mi söylüyorsun, Sabahat?.. Cevap versene...

SABAHAT. Bilmem... Yoruldunsa git otur iskemlene... İstersen buraya da oturabilirsin. *(Yanı başını gösterir. MURAT, SABAHAT'in yanına oturur.)*

MURAT. Ne yevmiye alıyorsun?

SABAHAT. Biz haftalık alırız... 15 lira...

MURAT. Parayı alınca ne yaparsın?

SABAHAT. Getirir anneme veririm...

MURAT. O da İbrahim'e verir. Yılancı İbrahim de götürür kumara verir...

SABAHAT. Erkek beslemek kolay mı? Biz, iki kadın, İbrahim Ağabeyim olmasa ne yapardık?

MURAT. Demek İbrahim Ağabeyin sizin canınızın, ırzınızın, namusunuzun bekçisi? Siz de onu besliyorsunuz...

SABAHAT. Elbette... Vallahi şimdi gelip seni burda görse...

MURAT. Ne yapardı?

SABAHAT. Sana bir bıçak, bana bir bıçak... Senin de bıçağın vardır ama, değil mi? Sen de onun kadar kuvvetlisindir... Belki de daha çok... Hem sen ondan hem gençsin, hem akıllı...

MURAT. Sabahat, seni öpeyim mi?

SABAHAT. Beni mi? Öp...

(MURAT, SABAHAT'i ağzından öpmek ister, o yanağını uzatır.)

SABAHAT. Burdan.

(MURAT, SABAHAT'i yanağından öper.)

MURAT. Niye ağzından öptürmedin?

SABAHAT. Bilmem... Öyle işte...

MURAT. Sana bir şey soracağım. Fakat yanlış anlama beni... Farzet ki kızkardeşimsin de, ben senin sahici ağabeyinim de...

SABAHAT. Ah, bir sahici ağabeyim olsun ne kadar isterdim...

MURAT. Dur, aklımı karıştırma... Ağabeyliği filân bırakalım bir yana... Şimdi bak, demin dedin ki... Yılancı İbrahim seni koruyormuş...

SABAHAT. Yalan değil ki, o olmasa...

MURAT. Ne olurdu?

SABAHAT. Ne bileyim, dünyada kötülük mü az?

MURAT. Peki ama, Sabahat, benim duyduğuma göre... Bir sene evvel... İbrahim'le anne dediğin karı... Seni sizin fabrikatörün oğluna... Yalan mı?

SABAHAT. Doğru...

MURAT. İki yüz lira almışlar...

SABAHAT. Ne aldıklarını bilmiyorum... İbrahim Ağabeyim kumarda çok yutulmuştu, annemi her gece dövüyordu... Beni de dövüyordu... Geçen sene de hep gece yarılarına kadar çalıştık, kolumu kıpırdatacak halim yoktu...

MURAT. Yani, kendini müdafaa edemedin de, elini ayağını bağlayıp zorla mı oldu bu iş?

SABAHAT. Hayır...

MURAT. Gönül rızasıyla demek... Demek herif hoşuna gidiyordu...

SABAHAT. Mendeburun biri... Nesi hoşuma gidecekmiş?

MURAT. Peki, öyleyse?

SABAHAT. Nasıl olsa orda çalışıyorum beş senedir, gece ya-

rılarına kadar... Nasıl olsa... Ne bileyim ben... Annem de hakkımı helâl etmem dedi... Hem insan çalıştığı kapının kulu değil mi nasıl olsa... Bizim orda kaç kızın başından geçmemiş mi bu iş...

MURAT. Sonra?

SABAHAT. Sonra, peki, dedim. Yalnız beni bir iyi sarhoş edin önce, dedim... Canım yandı biraz... İnsan tavada koza ayırırken eli yanar da canı daha çok bile acır...

MURAT. Sonra?

SABAHAT. Sonrası o kadar...

MURAT. Bir defa mı yalnız?

SABAHAT. Bir defa elbet, kaç defa olacak?

MURAT. Peki, başka erkeklerle?

SABAHAT. Ben orospu muyum?

MURAT. Elbette ki orospu değilsin yavrucuğum... Öyle bir şey dedimse dilim kurusun...

SABAHAT. Yani, sen bu meseleyi duydun da onun için mi, odanı göreyim diye tutturdun?

MURAT. Böyle bir şey aklımdan bile geçmedi...

SABAHAT. Peki, niye geldin?

MURAT. Sen de beni niye içeri aldın?

SABAHAT. Başıma mı kakıyorsun? *(Hafiften ağlamaya başlar.)*

MURAT. Başına kakmıyorum... Yalnız, dediğim şu ki... Ağlama, ağlarsan ben de dediğimi söylemem...

SABAHAT. *(Kesilen ağlaması arasından.)* Neymiş dediğin?

MURAT. Dediğim şu ki, biz birbirimizi görür görmez sevdik. Ben de onun için geldim, sen de onun için beni içeri aldın... Yalan mı ?

SABAHAT. Bilmem...

MURAT. Hele bir düşün...
SABAHAT. Doğru...
MURAT. Niye bu karının yanından ayrılmıyorsun?
SABAHAT. Nereye gideyim?
MURAT. Hay anasını sattığımın dünyası...
SABAHAT. Kime kızdın yine?
MURAT. Hepimize, kendime... Bana bak, Sabahat, şu Kayseri işi olursa...
SABAHAT. Ya olmazsa?
MURAT. Bir iş bulacağım elbet, sittin sene hamallık edecek, yahut boşta gezecek değilim ya...
(Uzaktan uzağa fabrika düdükleri ötmeye başlar.)
SABAHAT. Amma da geç kalmışız... Bak, bak, şu ikinci öten... Kalın kalın öten, duydun mu?.. İşte o, işte, işte... O bizim fabrikanın düdüğü...
MURAT. Bütün gece uyutmadım seni... Bugün işe gitmesen, uyusan olmaz mı?
SABAHAT. Sizin dokumada belki olur, fakat bizde olmaz...
MURAT. Bizde de olmaz, Sabahat...
(MURAT ayağa kalkarken SABAHAT onu kolundan çekip oturtur.)
SABAHAT. Otur biraz daha...
MURAT. Düdükler ötüyor, kızım...
SABAHAT. Ötsünler... Patlamadılar ya... Geliyorum... Geliyorum işte... İstersen öp beni... Mikrop çıkarmıyorum... İğrenmezsen ağzımdan öp...
MURAT. *(SABAHAT'i ağzından öper.)* Canım...
SABAHAT. *(Ayağa kalkar, MURAT'ı da kaldırır.)* Allah belâsını versin bu düdüklerin...
MURAT. Düdüklere beddua etme, Sabahat, onların kabahati yok...

Üçüncü Sahnenin Sonu

DÖRDÜNCÜ SAHNE

Marangoz ALİ USTA'nın dükkânı

Kapıdaki şeftali fidanının çiçekleri dökülmüştür. ALİ USTA tezgâhın üstünde oturuyor. MURAT elindeki küçük, ceviz bir kutuya zımpara yapıyor.
İçeri HALİL AĞA ve çarşaflı karısı girer.

HALİL. Selâmünaleyküm.

ALİ. Ve aleykümselâm, buyrun... *(Tezgâhtan yere atlar.)* Vay, Halil Ağa... Hoş geldin yahu... Hangi rüzgâr attı seni? Şöyle buyur...
(HALİL, ALİ USTA'nın gösterdiği iskemleye oturur, MURAT da kadına bir kahveci iskemlesi uzatır, kadın da, kocasının bir baş işaretiyle oturur.)

HALİL. Eee, nasılsın bakalım, Ali Usta?

ALİ. İyiyim çok şükür, siz de iyisiniz ya?

HALİL. İyiyiz çok şükür...

ALİ. Murat, oğlum, şurdan iki kahve...

HALİL. Biri çay olsun.

ALİ. Bir çay, bir kahve...
(MURAT çıkar.)

ALİ. İyiyiz, sağız, çok şükür... Sen nasılsın bakalım?

HALİL. Bizim de rahatımız iyi çok şükür... Köyden doğru sana geldim... Bizim kızı kocaya veriyoruz da, şöyle

bir oda takımı yaptıralım dedik.

ALİ. Allah bahtiyar etsin... Oda takımını da istediğinden âlâ yaparız...

HALİL. Şehre veriyorum kızı... Kadızadelerin oğluna... Biz de artık şehirde kalacağız... Eşitler mahallesinde bir ev aldım...

ALİ. Çok iyi etmişsin...

HALİL. Artık temelli zahire üzerine iş yapacağım.

ALİ. İyi edersin.

HALİL. Senin işler nasıl?

ALİ. Benim işler mi? Şey... Benim işler... Eh, bin bereket geçiniyoruz işte... Yani iş çok, paşa gibi yaşıyoruz... İş çok, yetişemiyorum bazan...

HALİL. Dükkânı boş gördüm de...

ALİ. Dükkânda mal kalmıyor ki, gidiyor kapış kapış...

HALİL. Demek, kapış kapış?

ALİ. Kapış kapış...

HALİL. Allah versin. Velâkin çarşıyı gezdim, fiatlar tekmil düşük... Eski basma fiatına ipekli almak mümkün...

ALİ. Manifatura üzerine öyle... Fakat bizim marangozluk eşyasında fark yok. Kereste fırladı bilâkis...

HALİL. Kereste sahiden fırladı biraz... Velâkin çiviydi, tutkaldı, cilâydı, neydi, düşük...

(MURAT çay ve kahveyi getirir. Kahveyi HALİL'e uzatır.)

MURAT. Buyrun. *(Çayı kadına uzatır.)* Buyur hanım teyze...

HALİL. *(MURAT'ı işaret ederek.)* Senin kalfa mı?

ALİ. Murat mı?

MURAT. Evet, ustanın kalfasıyım... Çırak çarşıya gitti...

Bir diyeceğin mi vardı?

HALİL. Yooo... Maşallah, usta, kalfa, çırak iyi çalışıyorsunuz, diyecektim...

MURAT. Çalışıyoruz...

HALİL. Dükkânı boş gördüm de... Demek, bir oda takımı ısmarlayacağız...

ALİ. Evet... Kaç parça olacak?

HALİL. Demek işler yolunda... *(MURAT'a.)* Sen her hal bizim buralı değilsin?

MURAT. İstanbulluyum...

(HALİL konuşmaya keser, şapırtılarla kahvesini içer. Kadın da çayını içer. MURAT fincanları alır.)

HALİL. Demek böyle, Ali Usta...

ALİ. Öyle...

HALİL. Bu kış havalar iyi gitti maşallah...

ALİ. İyi gitti...

HALİL. Ecnebiden mal çok geliyormuş...

ALİ. Geliyor. Fakat bizim marangozluk işi...

HALİL. Pek de öylesine değil, Ali Usta. Mal dediğin koyun sürüsüne benzer, kelebek hastalığı bir kez bulaştı mıydı, baştan girer sondan çıkar.

(Bir müddet sükût)

HALİL. *(Tezgâhın üstündeki kontrplağa bakar.)* Bu kara ağaç mı?

ALİ. Hayır, kızılağaç. En iyi kontrplak piyasada şimdi bunlar... Dört milim...

HALİL. Aransa daha iyisi de bulunur... Pek budaklı baksana.

ALİ. Iskartası...

(Bir müddet sükût.)

HALİL. Harp olacak diyorlar...

ALİ. Olsun, alıştık...

HALİL. Alışmasına alıştık ya, hani yine de boş durmaya gelmez, şimdi ucuz pahalı iş çıkarıp beş on para koymalı bir yana, harp çıktı mıydı, işler açılır yine, sermaye lâzım...

ALİ. Bizim şimdi de boş durduğumuz yok ki...

HALİL. Alışveriş durgun... Çarşı kabristan gibi...

(Bir müddet sükût. HALİL kalkar, karısı da kalkar.)

HALİL. Eh, bize müsaade...

ALİ. Güle güle, yine buyrun... Şöyle geç ağam, üstüne tutkal sürünmesin...

HALİL. Bulaşmadı, bulaşmadı... *(Durur.)* Demek böyle...

ALİ. Böyle...

HALİL. Eh, haydi sağlıcakla kalın.

ALİ. Haydi güle güle...

HALİL. Şöyle bir marangoz Mümtaz Ustaya da uğrayım derim.

ALİ. Uğra.

HALİL. Demek işin yolunda... Allah versin... Havlucu tezgâhları tekmil durmuş...

ALİ. Biz havlucu değiliz...

HALİL. Doğru... Ben daha köydeyim... Çıkarsan gel, beklerim... Düğünden sonra ineceğim şehre...

ALİ. Yolum düşerse gelirim...

HALİL. Haydi bir daha Allahaısmarladık...

ALİ. Haydi yolun açık olsun...

(HALİL ve karısı çıkarlar.)

MURAT. Az daha patlayacaktım... Herif oda takımı ısmarlamaya gelmiş, değil mi? Halbuki kahveni, çayını içip

gitti.

ALİ. Yine gelir... Fakat sen de yıldırım gibi yetiştin imdadıma. Herif bende kalfa değil, çırak bile kalmadığını bilse, bir oda takımını bir kile buğdaya yaptırmaya kalkışır. Yalnız yuttu mu, yutmadı mı bilemem... Ne kepazelik, yarabbi, ne hale geldik... Herif, dükkân boş, deyip sırıtırken şeytan geçir kafasına tutkal tenekesini dedi...

MURAT. Ya bir daha gelmezse... Ya, ne diyordu, Mümtaz Ustaya yaptırırsa takımı?

ALİ. Gelmezse gelmez... Fakat Mümtaz'la da anlaşamaz... Gelmezse gelmez... Yok, görürsün gelecek...

(Bir müddet sükût. Bu esnada MURAT kapıya doğru gider. Ceviz kutuyu yine almış zımparalamaya başlamıştır.)

MURAT. *(Kapıdan bakarak.)* Mahkûmlar gidiyor...

ALİ. Adliyeden hapishaneye dönüyorlardır... Vakit o kadar oldu mu?

MURAT. Saat beş olmalı...

ALİ. Eskiden onlar, mahpuslar geçerken, ne zaman görsem, çok şükür yarabbi, derdim, hürriyetim elimde... Kızma, fakat sizin amele milletini de fabrikadan çıkarken, yahut fabrikaya girerken gördüğüm zaman, yine halime şükrederdim... Dükkânımız var, tezgâhımız var, karışanım görüşenim yok, bir başıma buyruğum, bendeki hürriyet paşalarda yok...

MURAT. *(Güler.)* Peki, şimdi, amca?

ALİ. Şimdi mahkûmdan beteriz... Dükkân, tezgâh zindan oldu... Kımıldanabilirsen kımıldan... Bizim hürriyet dediğimiz alışverişimizmiş meğer... Alışveriş durdu, niye

durdu? Niçin durdu? Niye durur? Niye açılır? Gel de işin içinden çık... Dedim ya, mahkûmdan beter olduk... O hiç olmazsa ölmez sağ kalırsa, cezasının ne zaman biteceğini, ne zaman hürriyetine kavuşacağını bilir... Ben onu da bilmem...

MURAT. Ben sana anlatıvereyim istersen amcacığım?

ALİ. Anlayıp da ne olacak? Anlarsam, sanki iflastan kurtulacak mıyım?

MURAT. Zannetmem, amca... Fakat dükkânını niçin kapatmaya mecbur olduğunu...

ALİ. Dükkânı kapadıktan sonra, niçininden bana ne? Belki genç olsaydım, merak ederdim... Haydi, bırak şimdi bu lakırdıları, belki haklısın, işi döndürüp dolaştırıp nereye getireceğini bilirim... Belki haklısın... Pöf... Sen ver bakayım o kutuyu bana... Deminden beri zımparalar durursun... Dokumacıdan marangoz bu kadar olur... *(Ceviz kutuyu MURAT'ın elinden alır.)* Ne olacak bu? Tıraş kutusu mu?

MURAT. Hayır, dikiş kutusu olacak...

ALİ. Sabahat'e mi yapıyorsun bunu?

MURAT. Evet.

ALİ. Biraz dar olmuş... Bana söyleseydin ya...

MURAT. Vakit geçiriyorum, amca...

ALİ. Sade vakit geçsin diye mi?

MURAT. Hayır...

ALİ. Peki, hani benim üstüme vazife değil amma, hani teyzen de merak ediyor, o da duymuş da... Bu Sabahat'le aranızda... Hani, gençlik, elbette gönül eğlendireceksin...

MURAT. Gönül eğlencesi değil, amca... Kayseri işi olunca,

zaten bir aydan fazla zaman geçti dilekçeyi vereli, bugün yarın, ak mı, kara mı önümüze düşer...

ALİ. Eeee, Kayseri işi olunca?

MURAT. Sabahat'i de oraya götüreceğim...

ALİ. Metres mi? Şimdi önüne gelen metres hayatı yaşıyor. Köylerde bile... Hani bir yandan da hiç de fena...

MURAT. Hayır, amca, Sabahat'le evleneceğim...

ALİ. Evlenecek misin?

MURAT. Evet...

ALİ. Sen bilirsin... Ne benim, ne teyzenin bir şey demeye hakkımız yok... Zamanlar değişti... Fakat...

MURAT. Amcacığım, bu bahsi konuşmasak olmaz mı?

ALİ. Konuşmayalım... Niye olmayacakmış? Olur elbet... Konuşmayalım... *(İçeri EMİN girer. Elinde bir şeyler sarılı bir çuval vardır.)*

EMİN. Merhabalar...

ALİ. Vay... Merhaba...

MURAT. Hoş geldin, Emin Bey...

EMİN. Hoş bulduk... Şöyle kapının önünden geçiyordum, uğrayayım dedim. Daha doğrusu yoruldum, dinleneyim beş dakka, dedim.

ALİ. İyi ettin.

MURAT. *(İskemleyi uzatarak.)* Buyrun.

ALİ. O, elindeki ne? Yere koysana.

EMİN. Sahi. *(Çuvalı yere kor.)* Çamur... Heykel çamuru... Defterdarın karısının büstünü yapacağım. 50 lira verecekler... 50 liraya bir büst.

ALİ. Anlayamadım, yani?

EMİN. Heykelini yapacağım karının, belden yukarı, memelerin birleştiği yerden yukarı...

MURAT. Ben sizi yalnız resim yapar biliyordum.

ALİ. Onda daha ne marifetler vardır... Şu porselenler yanındaysa göstersene, Emin Bey...

EMİN. Yanımda... Bilmez gibi söylüyorsun sanki. Onları gece yatarken bile koynumdan çıkarmıyorum... *(Koynundan bir beze sarılmış bir şeyler çıkarır, bezi açar, içindekiler on beşer santim boyunda, ince porselen çubuklardır. MURAT'a verir.)* Bakınız...

MURAT. Bunlar bizim dokuma tezgâ...

EMİN. Elbette... Sizin dokuma tezgâhlarında kullanılır...

MURAT. Bunları siz yaptınız demek?

EMİN. Ben yaptım...

MURAT. Peki ama, benim bildiğim, porselencilik büyük tesisat işi... Fırın ister, büyük sermaye ister...

EMİN. İyi ya, iyi ya... Ben küçücük bir fırın yaptım, küçücük bir fırın... Karının evi vardı, onu sattım, küçücük bir fırın yaptım.

MURAT. Peki sonra?

EMİN. İşte bir bunlar var elimde... Harp bitmeseydi zengin olacaktım... Harp bitti, tam ben bunları piyasaya çıkardım, harp bitti... Dışardan mal geldi. Küçük fırın sönüverdi... Harp altı ay daha sürseydi zengin olacaktım... Sürmedi, elli liraya büst yapıyorum... Onun da parasını bitirmeden vermiyorlar... Allah zengin olmamızı istemedi. Ne yapalım... Fakat bakın şunlara... Avrupa malından farkı var mı?

MURAT. Hakikaten çok güzel...

EMİN. Porselen vazolar, çay takımları, porselen biblolar yapacaktım... Allah istemedi, harp altı ay önce bitti...

MURAT. Altı ay daha sürseydi daha çok insan ölecekti...

EMİN. Ne olacak? Ha, bilmem kaç milyon şu kadar yüz bin, ha bilmem kaç milyon bu kadar yüz bin... Hem bana ne? Daha çok, daha az insan ölecekmiş, bana ne? Ölmeyenler, ölmedik diye, biz ölmedik bu yüzden Emin'in küçücük porselen fırını söndü diye düşünüyorlar mı? Ben zengin olacaktım... Böyle elli liraya, üç ayda bir, kart karıların büstünü yapmayacaktım... Elâlem milyoner oldu... Ben geç kaldım.., Bilmem nerden gelip, bilmem nerde muharebe eden yüz bin insan da benim için ölseydi... Benim için...

ALİ. Sen bakma ona, Murat, o hırsından böyle söylüyor...

EMİN. Vallahi hırsımdan değil...

ALİ. Haydi, haydi... Bırak şimdi bunları... Seninkiler nasıl, ondan haber ver?

EMİN. Verecek haber mi var? Karı yorgan döşek yatıyor... Bizimkiler yetmiyormuş gibi, hemşirenin iki çocuğu da başımızda... Elli liraya üç ayda bir, elli liraya büst... *(İçeri HALİL AĞA'yla karısı girer.)*

HALİL. Selâmünaleyküm, Ali Usta...

ALİ. Vay... Hoş geldin, Halil Ağa... Buyur...

(EMİN hemen kalkar, EMİN'den boşalan iskemleyi MURAT, HALİL AĞA'nın altına sürer, kadına da kahve iskemlesini uzatır. Yerden çamurunu alan EMİN' le beraber dükkânın bir köşesine çekilir.)

HALİL. Eee, nasılsın bakalım, Ali Usta?

ALİ. İyiyim, çok şükür... Siz de iyisiniz ya? Çay, kahve?

HALİL. İstemez... Biz de iyiyiz çok şükür... Bizim kızı kocaya veriyoruz da şöyle bir oda takımı yaptıralım dedik...

ALİ. Allah bahtiyar etsin.. Takımı istediğiniz gibi yaparız...

(Bir müddet sükût.)

ALİ. Mümtaz Ustaya uğradın mı?

HALİL. Marangoz Mümtaz Ustaya mı? Yoo... Sen varken Mümtaz Ustaya ne diye uğrayacakmışız? Ucuzdur, işçiliği de fena değildir... Velâkin bizim ayağımız bir kere senin dükkâna alışmış...

ALİ. Sağ ol...

HALİL. Ortalığın hali malûm...

ALİ. Malûm...

HALİL. Şimdi düğün yapmak eski zamanda ordu beslemekten daha masraflı...

ALİ. Öyledir...

HALİL. Şimdi, Ali Usta, bize bir aynalı dolap. Bir komodin... Bir aynalı dolap, bir komodin... Evet, bir aynalı do...

ALİ. Kızı şehre veriyorsun, bir de tuvalet masası ister, iskemlesiyle birlikte... Şöyle aynalı filân...

HALİL. Tuvalet masası dediğine pek aklım ermiyor ya... Lâkin... Peki... Lâkin o zaman dolaptan aynayı kaldıralım...

ALİ. Olur...

HALİL. Şimdi, demek, bir dolap, aynasız. Bir komodin, bir tuvalet masası, aynalı, bir de iskemlesi... Dört parçacık eşya... Dört parçacık... Ne vereceğiz? Kestirmeden söyle... Şu dört parçacığa ne vereceğiz? Pazarlıksız...

ALİ. Bir hesap edeyim... Bir dakka müsaade... *(Mırıldanarak, bir tahtanın üzerinde ve kulağının ardından aldığı marangoz kurşun kalemiyle hesabeder.)* Bak, Halil Ağa, eski müşterimsin, kayıtlar fırınlanmış gürgen,

yanlar beş milim temiz kontrplak, model son sistem, yüz yıl dayanır... Pazarlıksız, iki yüz kâadını alırım.

HALİL. Amma da ettin ha... Ev mi yaptırıyoruz? Yüz seksen... Ver elini...

ALİ. Peki... *(El sıkışırlar.)*

(Bu esnada MURAT da bir kâadın üstüne hesaplar yapmıştır.)

HALİL. Şimdi, bir diyeceğim daha var... Şu kontrplaktı, neydi, çarşıya gidip beraber seçsek... Olmaz mı?

ALİ. Olur...

HALİL. Hemen gitsek...

ALİ. Olur, gidelim...

(ALİ ceketini giyer.)

ALİ. Emin Bey, bana müsaade... Murat, oğlum, ben artık gelmem. Sen dükkânı kapatırsın. Kontrplakları bugün seçeriz de, yarın gidip alırız... Haydi buyrun.

(HALİL, karısı ve ALİ çıkarlar.)

MURAT. Bu işten amcaya, hesabettim, aşağı yukarı kırk lira kalır... On günde biterse, on günde bitmez ya, ben de yardım etsem yine de tek başına çalışacak ihtiyarcık, on beş gün sürer yine, demek yevmiyesi üç liradan aşağı...

EMİN. Harp altı ay erken bitti... Ben de gideyim...

MURAT. Aceleniz ne?

EMİN. Gideyim, gideyim... *(Çamurunu alır, yürürken durur.)* Sizden bir ricam var...

MURAT. Buyrun...

EMİN. Elli kuruşunuz varsa...

MURAT. Var... *(Cebinden bozuk para çıkarır, sayar.)* Buyrun...

EMİN. Teşekkür ederim...
MURAT. Bir şey değil...
EMİN. Allahaısmarladık... Bir gün sizin bir resminizi yapayım...
MURAT. İyi olur ya...
EMİN. Allahaısmarladık...
MURAT. Güle, güle...
(EMİN çıkar. MURAT dükkânı süpürmeye başlar. Bir yandan da ıslık çalmaktadır. İçeri SABAHAT girer.)
SABAHAT. Murat...
MURAT. Vay, sen misin, kız?
SABAHAT. Ortalığı da bir tozutmuşsun ki... Sen kim, dükkân süpürmek kim!
MURAT. Sen nasıl geldin buraya?
SABAHAT. Bugün öğleden sonra paydos ettik... Seni göresim geldi. Sen ne hainsin... Hani dün Nuri Ağabeye gelecektin?
MURAT. Biz de dün gece çalıştık... Çuvalları geceleyin alt depodan yukardaki depoya çıkardık... Bugün maliyeden geleceklermiş de...
SABAHAT. Biliyorum...
MURAT. Nasıl biliyorsun?
SABAHAT. Senin çalıştığın yerde ne oluyor, ne bitiyor, ben bilmeyeceğim de kim bilecek?
(SABAHAT köşeye gitmiştir.)
MURAT. Niye öyle köşeye kaçtın?
SABAHAT. Dışardan görmesinler diye... Deminden beri karşı kaldırımda dolaşıyorum... Belki çıkarsın, dedim... Amcan çıktı, sonra o herif de gitti... Ben de içeri dalıverdim...

MURAT. Korkuyor musun?

SABAHAT. Hem korkuyorum, elbette annemden, İbrahim Ağabeyimden, hem korkuyorum, hem de artık kimselerden korkmuyorum... Sen varsın ya...

MURAT. Annen, İbrahim Ağabeyin bir şey mi dediler yine?

SABAHAT. Yeni bir şey demediler, işte biliyorsun ya, eğer seninle konuşursam annem beni kovacak, İbrahim Ağabeyim de vuracak...

MURAT. Bir halt edemezler... Bugün yarın Kayseri'den haber gelir zaten... Hemen gideriz...

SABAHAT. Nafile, haber filân geleceği yok... Niye inat ediyorsun? Niye hemen evlenmiyoruz? Ben on beş lira haftalık alıyorum işte, ne eder, ayda altmış, sen de hamallık mamallık kırk beş lira çıkarıyorsun...

MURAT. Bütün bunları konuşmadık mıydı? Benim hamallık mamallık muvakkat iş... Yarın bakarsın ki...

SABAHAT. Benimkisi öyle değil...

MURAT. Ben de İbrahim Ağabeyin gibi senin sırtından mı geçineceğim?

SABAHAT. Sen benimle evlenmek istemiyorsun...

MURAT. Ben seninle evlenmek istiyorum... Sen benim karım olacaksın... Çoğu gitti azı kaldı... Karım olacaksın... Sabahat, benim karım olacaksın...

SABAHAT. Olacağım elbette... Fakat... Sen böyle...

MURAT. *(Kutuyu gösterir.)* Bak...

SABAHAT. O ne?

MURAT. Dikiş kutusu...

SABAHAT. Kim yaptı?

MURAT. Ben...

SABAHAT. Bana mı yaptın?
MURAT. Elbette... Kime yapacağım? Karıma dikiş kutusu yaptım...
SABAHAT. Ne güzel... Hemen alayım mı? Eve götüremem ki, annem görür...
MURAT. Zaten daha bitmedi... Cilâsı var...
(MURAT, SABAHAT'e sokulmuştur.)
MURAT. Kız, mis gibi kokuyorsun...
SABAHAT. Hamama gittim.
MURAT. Hamama mı gittin?
SABAHAT. İşten çıkar çıkmaz hamama gittim, sonra geldim buraya...
MURAT. Hamama gittin demek...
(MURAT kapıya doğru yürür.)
SABAHAT. Nereye gidiyorsun?
MURAT. Kepenkleri kapatayım...
SABAHAT. Kepenkleri niye kapatacakmışın?
MURAT. Seni görmesinler diye...
SABAHAT. Ben hemen gidiyorum zaten...
MURAT. Bırakmam...
SABAHAT. Bırakmam olur muymuş? Beni rezil mi edeceksin? Şimdi amcan gelir...
MURAT. Amcam gelmeyecek...
SABAHAT. Başkası gelir... Beni burda görür...
MURAT. İyi ya, ben de onun için kepenkleri kapatacağım... Kimse gelmesin...
(MURAT kepengin bir tanesini kapatmıştır. SABAHAT kapalı kepengin arkasına gelip ötekinin kapanmasına mani olmaya çalışır.)
SABAHAT. Gel içeri... İyi ya işte bir tanesini kapattın...

Ötekini kapatma... Kapatma, diyorum sana... Yoksa fırlar kaçarım... Hemen gideceğim dedim, duymadın mı?

(MURAT kepengin ötekisini kapatmadan içeri girer.)

MURAT. *(SABAHAT'i elinden tutup dükkânın dışardan görünmeyen köşesine doğru götürür.)* Gel bakayım...

SABAHAT. Ne oluyorsun? Çıldırdın mı?

MURAT. Otur şuraya...

SABAHAT. Niye oturacakmışım? Ya oturmazsam?

MURAT. Otur diyorum... *(Omuzlarından bastırıp SABAHAT'i oturtur.)*

SABAHAT. Sen kocam olunca beni döveceksin...

MURAT. Ben mi? Allah göstermesin... Ben, seni nasıl döverim?

SABAHAT. Döversin basbayağı... Bütün erkekler karılarını dövmüyor mu?

MURAT. Sabahat, mis gibi kokuyorsun, başım dönüyor...

SABAHAT. Hamama gittim, dedim ya... Ben mis gibi koktuğum için mi başın dönüyor?

MURAT. Evet... Hamama gittin demek? Yıkandın?

SABAHAT. *(Güler.)* Elbette yıkandım...

MURAT. Soyundun demek, çırılçıplak oldun...

SABAHAT. Soyunmadan yıkanılır mı?

MURAT. Çırılçıplak... Sabahat, öpeyim seni...

SABAHAT. Olmaz... Deli misin? Birisi giriverir içeri...

MURAT. Kepengi kapatacağım...

SABAHAT. Olmaz, dur... Peki, öp işte... *(MURAT, SABAHAT'i ağzından öper, SABAHAT kendini kurtarır.)* Oldu mu? Oldu işte... Hay, ne diye geldim buraya?

MURAT. Sen beni sevmiyorsun.
SABAHAT. Ben mi seni sevmiyorum?
MURAT. Sen.
SABAHAT. Seni sevmediğimi nerden bildin?
MURAT. Nerdeni var mı? Besbelli işte...
SABAHAT. Nesinden besbelliymiş?
MURAT. Deli etme insanı.
SABAHAT. Deli olacağına anlat.
MURAT. Sen beni sevseydin benim olurdun.
SABAHAT. Ben, senin değil miyim?
MURAT. Değilsin ya...
SABAHAT. Daha nasıl senin olacakmışım?
MURAT. Sen aptal mısın, budala mısın, benimle alay mı ediyorsun?
SABAHAT. Aptal da sensin, budala da sensin... Ne diye seninle alay edecekmişim?
MURAT. Kızma, öfkelenme, dur. Ne de çabuk kızıyorsun? Şimdi bak, o geceden beri kaç defa gördük birbirimizi?
SABAHAT. Altı defa... Bu yedinci...
MURAT. Hep Nuri'nin evinde, değil mi? Seni doya doya öpemedim bile... Halbuki bak, evleneceğiz, değil mi? Benim karım olacaksın, değil mi?.. Ne olur şimdiden karım olsan? Ne olur? Kepenkleri kapatırım... Yukarda, dükkânın üstünde, işte şurda, şu merdivenden çıkınca, tertemiz bir oda var... Benim yatağım da orda.
SABAHAT. Sen geceleri burda mı yatıyorsun?
MURAT. Hayır... Fakat...
SABAHAT. Niye yalan söylüyorsun?
MURAT. Yalan söylüyorum, doğru söylüyorum... Nasıl ol-

sa karım olmayacak mısın? Şimdiden benim olsan ne olur? Niye inat ediyorsun? Niye naz ediyorsun? Niye...

SABAHAT. Bana, böyle bir yerde, bu dükkânda böyle lâflar etmeye utanmıyor musun?

MURAT. *(Sinirli.)* Sabahat...

SABAHAT. Kaçtır söylüyorum sana, evlenmeden öyle şey olmaz... Beni öpüyorsun ya işte... Nuri Ağabeylerde de üç defa öptün ya...

MURAT. Anlıyorum, anlıyorum... Ötekisiyle, fakat ötekisiyle...

SABAHAT. Hep başıma onu mu kakacaksın? O erkek değildi ki... Patronun oğlu... Onu sevmiyordum ki...

MURAT. Laf, lakırdı bunlar... Ben anlıyorum, anlıyorum...

SABAHAT. Neymiş anladığın?

MURAT. Anlıyorum dedim ya, eşşek değilim elbet... Anlıyorum...

SABAHAT. Elbet eşek değilsin... Eşek olsan seni sever miydim? Fakat anladığın? Söylesene? Dilini mi yuttun?

MURAT. Senin beni sevdiğin filân yok, sen bana, sadece yamalanmak istiyorsun. Sen kendini bana yamamak istiyorsun... Onun için de nikâhtan önce, evlenmeden önce... Sana bu akılları annen mi veriyor?

SABAHAT. Of, canımı yaktın... Ne fena insansın... Canımı yaktın...

MURAT. Sabahat... Sabahatçiğim... Yavrum... Affedersin... Deli gibi oldum... Ne diye bana hamama gittiğini söylersin?

SABAHAT. *(Güler.)* Bütün kabahat hamamda mı şimdi?

MURAT. Hamamda...

SABAHAT. Bak, Murat, sana bir şey söyleyeyim... Beni almazsan, ölürüm... Zaten verem illeti var bende biliyorsun. Mikrop çıkarmıyorum, fakat doktor zafiyet var diyor... Beni almazsan verem illetine iyice tutulur ölürüm... Senin karın olmak, senin nikâhlın olmak istiyorum... Fakat senin istediğin şeyi yapmıyorsam, seni azdırıp azdırıp beni nikâhlıyasın diye değil... Sen beni almazsan ben ölürüm... O kadar... Elimden başka şey gelmez... Ölürüm... Ölürüm, fakat karın olmadan da o işi yapamam seninle...

MURAT. Peki, niçin? Neden?

SABAHAT. Hâlâ nedenmiş, niçinmiş?... Seni seviyorum da ondan... Dünyada benim için senden başka erkek yok da ondan... Öteki erkeklerin hepsi, ağaçmışlar, taşmışlar, çiviymişler gibi geliyor bana...

MURAT. Sana bir şey soracağım... Fakat dosdoğru cevap ver...

SABAHAT. Yine ne soracağını biliyorum...

MURAT. Hayır bilmiyorsun... Aklına gelen değil...

SABAHAT. Peki, neymiş soracağın?

MURAT. Beni çok seviyorsun, değil mi?

SABAHAT. Hayır, az seviyorum...

MURAT. Ciddi cevap ver, alayı bırak...

SABAHAT. Çok seviyorum elbette...

MURAT. Şimdi, benim bir karım olduğunu, yani evli...

SABAHAT. Ne? Yoksa evli misin? Karın mı var?

MURAT. Yok canım... Mesel getiriyorum...

SABAHAT. Böyle mesel de getirilir miymiş?

MURAT. Meselâ, diyoruz canım, meselâ benim bir karım

olsa, sen de beni böyle bu kadar sevsen...

SABAHAT. Evli adamı ne diye sevecekmişim? Sevmezdim ki...

MURAT. Evli erkeklere, evli kadınlara deli gibi âşık olanlar az mı? Sen de bana, işte, evli olduğumu bile bile âşık olsan, ben de sana öyle tutulsam, benim olur muydun, olmaz mıydın?

SABAHAT. Ne karışık işler, ne karışık işler... Karını boşardın. Beni alırdın...

MURAT. Karımı da boşayamıyorum farzet...

SABAHAT. Öf, kafamı allak bullak ettin...

MURAT. Hele bir iyice düşün...

SABAHAT. Olurdum... Senin olurdum, hem sana, hem kendime, hem karıya inat...

MURAT. Canım benim...

SABAHAT. Niye bu kadar sevindin?

MURAT. Beni ne kadar sevdiğini anladım da ondan...

SABAHAT. Anladınsa iyi... Ben gideyim artık...

(Bu esnada içeri İBRAHİM girmiştir. Arkaları kapıya dönük olan MURAT'la SABAHAT, onu görmemişlerdir. İBRAHİM, SABAHAT'in son söylediği cümleyi işitmiştir.)

İBRAHİM. Acele etme, beraber gideriz...

SABAHAT. İbrahim Ağabey...

MURAT. Merhaba, buyrun İbrahim Efendi...

İBRAHİM. Beni tanıdın demek?

MURAT. Uzaktan göstermişlerdi... Buyrun, oturun...

İBRAHİM. Oturacak değilim...

MURAT. Sen bilirsin...

İBRAHİM. Sabahat, senin burda işin ne? Kahvedeydim,

gelip haber verdiler. Yürü... Sen de, Murat mısın, nesin...

MURAT. İbrahim Efendi, biz Sabahat'le evleneceğiz...

İBRAHİM. Evlenecek misiniz? Kızı kimden istedin?

MURAT. Kendinden...

İBRAHİM. Yaa? O kimden izin almış?

MURAT. Kendinden...

İBRAHİM. Bizim evlendirecek kızımız yok...

MURAT. Siz dediğiniz kimler oluyor?

İBRAHİM. Kafamı kızdırma... Biz dediğimiz, anasıyla ben...

MURAT. Sizin belki evlendirecek kızınız yoktur... Benim alacak, evlenecek...

İBRAHİM. Kızı kaçıracak mısın?

MURAT. Dağ başında mıyız?

İBRAHİM. Sabahat on altı yaşında...

SABAHAT. *(Fısıldar.)* Hayır, on yedi...

İBRAHİM. On yedi olsun... Anasının izni olmadan Cumhurreisi istese nikâh kıyılmaz. *(Güler.)* Bir de İstanbulluyum diye geçinirsin. Bu kadarcığına da akıl erdiremedin mi be?... Haydi, Sabahat, yürü... Fazla konuştuk, burnum kaşınıyor... Bilirsin ya, burnum kaşınınca...

(İBRAHİM, SABAHAT'e doğru yaklaşmıştır, MURAT ikisinin arasına girer.)

MURAT. Dur, İbrahim Efendi. İki delikanlı gibi konuşalım...

İBRAHİM. Seninle konuşacak hiçbir şeyim yok... Yalnız, bak, bir daha Sabahat'i görürsen, laf atarsan...

MURAT. Daha ileri gitmeden dinle beni... Anasının, ana-

lığının, yani vasisinin izni olmadan Sabahat'i nikâh edemem, anlaşıldı... Bak doğrusu bunu düşünememiştim... Haklısın... *(SABAHAT ağlamaya başlamıştır.)* Ağlama kızım... Ağlama Sabahat... Şimdi, beni dinle İbrahim Efendi... Sen analığı razı edersen...

İBRAHİM. Ulan ben kodoş muyum? Ulan ben senin gibi sabi sübyan, ırz namus düşmanı mıyım? Ulan, bana Yılancı İbrahim derler...

MURAT. Ağzını bozma... Terbiyeli terbiyeli konuş...

İBRAHİM. Ağzımı bozsam ne olurmuş ki... *(SABAHAT'e döner.)* Ne zırlıyorsun? *(Sol elinin tersiyle SABAHAT'e bir tokat atar. MURAT derhal müdahale eder, İBRAHİM'i göğüsleyip iter. İBRAHİM gerisin geriye beş altı adım gider, bıçağını çeker, bu esnada MURAT yüzünü SABAHAT'e dönmüştür.)*

MURAT. Vah yavrum, ben ona şimdi...

SABAHAT. Bıçağını çekti...

(İBRAHİM tam MURAT'a bıçağı arkadan ve böğründen saplarken, MURAT, SABAHAT'in feryadı üstüne döner, İBRAHİM'in suratına bir yumruk indirir. İBRAHİM geriler, tekrar saldırırken, MURAT tezgâhta duran keseri alır, İBRAHİM'in kafasına vururken:)

SABAHAT. Murat...

(Keser kafaya inmiş, İBRAHİM yıkılmıştır.)

SABAHAT. Öldürdün...

Dördüncü Sahnenin Sonu

BEŞİNCİ SAHNE

Adliyede sanıkların bekledikleri bodrum.

Sanıklar demir parmaklık içindedirler.

MÜBAŞİR. *(Bodruma inen merdivenin başından seslenir.)* Şevket oğlu Salim Metiner... Birinci Asliye... Haydi jandarma... Şevket oğlu Salim...

JANDARMA 1. Duyduk, sağır değiliz... *(Parmaklıktakilere seslenir.)* Şevket oğlu Salim... Kimmiş o?

SALİM. Benim, hemşerim... Şevket oğlu Salim benim... *(JANDARMA parmaklığın kapısını açar, SALİM'e kelepçeyi vurur, kendisi de silâhına süngü takıp SALİM'in peşince merdivenlerden çıkıp giderler.)*

MUSTAFA. *(GECEKUŞU'na.)* Salim karara mı çıkıyor bugün?

GECEKUŞU. Yok be... Daha şahitler dinlenecek...

MUSTAFA. Amma da uzadı bunun işi...

GECEKUŞU. Daha da uzayacağına bak...

MUSTAFA. *(MURAT'a.)* Sen sorguya geldin galiba?

MURAT. Evet...

MUSTAFA. İlk sorgun mu?

MURAT. Evet...

GECEKUŞU. Her halde birinci sorgu hâkimine çıkarırlar bunu.

MUSTAFA. Her halde... *(MURAT'a.)* Bak, birinci sorgu hâkimi sert heriftir, fakat korkma, onun elinde bir şey yok...

GECEKUŞU. *(MURAT'a.)* Sen, Yılancı İbrahim'i vurmaktan geldin, değil mi?

MURAT. Evet.

MUSTAFA. Yarası ağırmış diyorlar...

GECEKUŞU. Ölürse iş çatallaşır... Sen müdafaayı nefse dök işi... Cıgaran var mı?

MURAT. Var...

GECEKUŞU. Ver, birer tane yakalım...

(MURAT paketini çıkarıp sigara verir.)

JANDARMA 2. *(Parmaklığın dibinde, çömelmiş oturan YAKUP'a)* Ne düşünüp durursun be... Arslan yatağıdır, yiğitler yatar hapiste...

GECEKUŞU. *(YAKUP'un yanına sokulmuştur, cevap verir.)* Karılar da yatıyor içerde...

JANDARMA 2. Onlar da, karıların arslanları...

GECEKUŞU. Ne arslanı, ne kedi yavrusu, hiç kimse yatmasa daha iyi olur ya...

JANDARMA 2. Kimseler yatmasa hapisaneler ne olacak? Koskoca devlet bu kadar masraf etmiş, yapılar yapmış, boş kalır mı? Müdürleriydi, kâtipleriydi, gardiyanlarıydı ne olacak? Allah herkese bir rızık vermiş. İmam ölüden, doktor hastadan geçinir...

GECEKUŞU. Siz de bizden...

JANDARMA 2. Hırsızlık etmeseydin de, içeri düşmeseydin...

GECEKUŞU. İyi ya, demin dediğinden caydın mı? Ben hırsızlık etmesem, beriki adam öldürmese, o koca yapılar

boş kalsa, haliniz nice olur düdüğüm?

JANDARMA 2. Haydi, haydi... *(YAKUP'a sorar.)* Sen neden yatıyorsun, hemşerim?

YAKUP. Yatıyoruz işte...

JANDARMA 2. Kız kaçırma meselesi mi?

YAKUP. Hayır, bizden geçmiş o iş...

JANDARMA 2. Tarla kavgası mı?

GECEKUŞU. Değil. Yakup Demokrat Parti menfaatına yatıyor...

JANDARMA 2. Ha, şu Sarıkaya köyünde bir iş olduydu, o mesele mi?

YAKUP. Evet...

JANDARMA 2. Amma da tevatürü yürüdüydü... Doğrusu nasıl oldu o işin?

YAKUP. Öyle oldu işte...

JANDARMA 2. Nasıl?

YAKUP. Demokrat Parti bizim köyde ocak açacağı zaman Sarı Hüseyin'e söylemiş, o da bana söyledi tabiî... Biz de arkadaş olduk. Ortada gördüğümüz haksızlıkları kaldıracağız tabiî... Bu parti kurulursa ilerde iyi olur ümidiyle... Köy muhtarı, tabiî Halk Partisinden... Mebus seçimi de var o günlerde... Sıkı tedbir alıyor tabiî...

GECEKUŞU. Tabiî...

YAKUP. Kaymakam geliyor, Muhtara Köyde Demokrat Partiye teşebbüs eden var mı? diyor. Muhtar, hiç yok, diyor, köy olduğu gibi Halk Partisidir, diyor. Halbuki köyün yarısından çoğu Demokrat olmuş üç günde... Muhtar bunu bilmiyor tabiî...

GECEKUŞU. Tabiî...

YAKUP. Seçimden bir gün önce, biz millete Demokrat rey

pusulalarını dağıtıyoruz. Ertesi gün millet sandığın başına toplaşıyor, rey atmıyor, korkuyor...

GECEKUŞU. Korkuyor tabiî...

YAKUP. Acaba bu işin sonu ne olacak diyor. Bu ara bizim karı da ordan çocuğu kucağında geçiyor... Çağırıyorum, bir pusula ona veriyorum, bir pusula da ben alıyorum tabiî... Gelip sandığa karıyla beraber reylerimizi atıyoruz... Herkes de bunun üzerine başlıyor rey vermeye. Halk Partisi buna içerliyor...

GECEKUŞU. İçerler tabiî...

YAKUP. İçerliyor tabiî... Sandık açılıyor, 52 rey Halk Partisine, 133 tane de Demokrat Partiye... Bana kızıyorlar tabiî... Bana iki kere yolbağı yapıyorlar... Bir keresinde değirmenlerin yanında, akşam ezanından sonra, ben kaçıyorum tabiî...

GECEKUŞU. Tabiî...

YAKUP. Bir keresinde de köy kahvesinden çıktım, evime gidiyorum. Yağmur da yağıyor, göz gözü de görmüyor, karanlık... Benim evin sokak kapısının tokmaklarını iple birbirine bağlamışlar... Ben orda ipleri çözerken oyalanacağım da, beni oracıkta benzetecekler tabiî... Muhtarın oğlu üzerime saldırıyor. Ben bıçağımı...

GECEKUŞU. Çekiyorsun tabiî...

YAKUP. Çekiyorum tabiî... Muhtarın oğlu da...

GECEKUŞU. Kaçıyor tabiî...

YAKUP. Kaçıyor tabiî... Derken muhtar seçme zamanı geliyor... Orda da propaganda yapar, bizi kazandırmazsan seni vururuz diyorlar. Caminin önünde, halkın yanında söylüyorlar bunu... Seçim günü sandık başından kaldırıyorlar beni tabiî... Heyet odasına kapatıyorlar...

Jandarmalar da orda... Nahiye müdürü de... Fakat millet kapıya dayanıyor tabiî, gürültü çoğalıyor... Beni ordan çıkarıyorlar... Muhtar intihabını da...

GECEKUŞU. Siz kazanıyorsunuz tabiî...

YAKUP. Biz kazanıyoruz tabiî... Fakat bu sefer, bir gece, yatsı ezanından sonra, eve giderken vurduğum çocuğun, Muhtarın oğlunun samanlığı önünden geçerken, tam ordan dönerken üzerime iki el tabanca atılıyor. Bizim eve orası 25 metre... Ölen çocuk beni önlüyor, yanında biri daha var... Benim de bıçak var elimde. Saldırıyorum, muhtarın oğlunu oraya kavak gibi deviriyorum...

GECEKUŞU. Herif o saat ölüyor tabiî...

YAKUP. Tabiî... Ben de eve kaçıyorum. Onlar bütün aile, beş erkek evimi sarıyorlar. Karı kızan da var, onları saymıyoruz tabiî... Evime iki saat ateş devam ediyor... Tabanca takırtısıdır gidiyor... Cam, çerçeve kalmıyor evde... Karıyı odada duvarın kenarına yatırıyorum, çocuk da karının altında... Ben de oda kapısını tutmuşum, elimde bıçak. Lambayı da söndürmüşüm tabiî... Nihayet yeni seçtiğimiz muhtar karakola telefon ediyor, jandarmalar geliyor. Altı kişi... İşin önünü alamıyorlar... Kazaya telefon ediyorlar. Kazadan takviye geliyor... Bizim karı odada bayılmış tabiî... Sabah oluyor, kuşluk zamanı... Başçavuş geliyor, beni alıyor, kazaya gidiyoruz. Bilekler kelepçeli... Kaza karakolunda bir araba odun yiyoruz, ifademiz alınıyor tabiî... Derken vilâyete yolluyorlar, hapse giriyoruz, mahkeme, mahkeme...

GECEKUŞU. Bugün kararın verilecek...

YAKUP. Verilecek, lâkin, Demokrat Parti bana avukat tuttuydu, iki kere geldi, hem sekiz lira vekâletname parasını da ben verdim... Avukat da İl parti başkanımız... Lâkin iki kere mahkemeye geldi, bir daha da ne aradı, ne sordu tabiî...

GECEKUŞU. Ulan, Yakup, bu da tabiîyse yeryüzünde tabiî olmayan hiçbir şey yok demektir...

YAKUP. Kaldık orta yerde... Ceza yiyeceğiz tabiî... Hani bu kadar acı çektim, kimseye anlatmayayım diyorum, hattâ Allaha bile... Fakat dayanamıyorum...

GECEKUŞU. Anlatıyorsun tabiî...

JANDARMA 2. Geçmiş olsun hemşerim... Yak bir cıgara bakalım...

YAKUP. Sağ ol, cıgara içmem...

GECEKUŞU. Ben içerim... *(JANDARMA'nın geri almak üzere olduğu sigarayı elinden kapar.)*

JANDARMA 2. Ulan ne açıkgözsün...

GECEKUŞU. Adımız Gecekuşu, baba...

(Merdivende MÜBAŞİR görünür.)

MÜBAŞİR. Gecekuşu... Gecekuşu Hayrettin... İkinci Asliyeye...

GECEKUŞU. Geliyoruz.

(JANDARMA 2. kapıyı açar, kelepçeyi GECEKUŞU'na takar.)

JANDARMA 2. Cıgarayı at...

GECEKUŞU. At olur mu? *(Sigarayı bileğinin üstünde eğilip söndürür, yutar.)*

JANDARMA 2. Yuttun be...

GECEKUŞU. İyidir kan yapar...

(GECEKUŞU ve JANDARMA 2 çıkarlar.)

MUSTAFA. *(MURAT'a.)* Sana bir şey sorayım...

MURAT. Sor bakalım...

MUSTAFA. Bir arkadaşın var, canciğer, kerhaneye beraber, meyhaneye beraber, anlaşıldı mı?

MURAT. Anlaşıldı, Mustafa...

MUSTAFA. Canciğer arkadaş, kerhaneden bir karıya tutuluyor, çıkarıyor karıyı, kapatıyor evine... Anlıyor musun?

MURAT. Evet...

MUSTAFA. Bu karıyla kerhanedeyken yatmayan delikanlı yok... Karı güzel. Güzel dedimse sahiden güzel... Fakat bir sen yatmamış oluyorsun karıyla... Denk gelmiyor değil. Arkadaşının karıya tutulduğunu bildiğin için karıya dokunmuyorsun... Nasıl?

MURAT. İyi...

MUSTAFA. Arkadaş, canciğerin ya, seni her gece eve çağırıyor, bazan rakıyı sen götürüyorsun, mezeyi o hazırlıyor... Karı hizmet ediyor size. Siz çekiştiriyorsunuz... Karı dünya ahret kardeşin oldu elbet... Zaten kerhanedeyken de el sürmemişsin...

MURAT. Evet...

MUSTAFA. Bir akşam yine canciğerinle, arkadaşla beraber, evde kafaları çekerken, karı da senin kadehe rakıyı koyarken, arkadaş şöyle bir tepeden tırnağa süzüyor ikinizi, karıyla seni... Ulan orospu, diyor karıya, sen bana taktırıyorsun, diyor... Sen Mustafa'yı seviyorsun diyor... Karı şaşırıyor, sen şaşırıyorsun... Ayıp be ne söylüyorsun, ona kerhanedeyken bile el sürmüş değilim, diyorsun... İyi ya, diyor, şehirde senden başka onunla yatmayan delikanlı yok... Hepsi kerhanedeyken

geçtiler üstünden, bir sen dokunmadın... Niye dokunmadın, diyor... Seviyorsunuz birbirinizi, diyor, ikinizin de, diyor, fırlıyor yerinden... Bıçağı çektiği gibi saldırıyor bana... Ben de fırlıyorum masadan, karı aramıza giriyor, durun, etmeyin, demeye kalmadan, ben de sallıyorum bıçağı, bıçak karıya değiyor, karı yere, ifade veremeden ölüyor... Anlaşıldı mı?

MURAT. Doğrusu pek anlaşılmadı...

MUSTAFA. Mahkeme bir yıldır sürüyor... Karıyla yatmadık be kardeşim... Elimizi bile sürmedik, dünya ahret kardeş, dedik... Karı da öyle bana karşı. Bu da herkesce malum... Herif de bunu bilir... Yine de kıskanır, neyi kıskanır, neden saldırır üstüme? Anlaşılacak iş mi? *(Bu esnada NURİ merdivenlerden inmiş ve Jandarmalarla konuşmuştur.)*

JANDARMA 2. Murat... Hey İstanbullu Murat...

MURAT. Ne var? Vay... Hoş geldin...

NURİ. Hoş bulduk...

MURAT. Ne haber?

NURİ. İyilik...

MURAT. Yani?

NURİ. Dün gittim hastahaneye... Bugün yine gideceğim...

MURAT. Nasılmış...

NURİ. Daha belli değil diyorlar...

MURAT. Ölmesi ihtimali var mı yani?

NURİ. Bilmem, olabilir...

MURAT. Ölmesini istemiyorum. Ceza meselesi değil... Ölse de, ölmese de müdafaayi nefis var ortada... Eşek değilim, müdafaayi nefsi tam kabul ettirebilirsem beraat bile edebilirim... Mesele bunda değil... Adam öl-

dürmüş olmak istemiyorum...

NURİ. Adam sen de... Sen ödürmesen o seni öldürecekti...

MURAT. Yoksa öldü mü?

NURİ. Hayır canım. Öldüğünü de nerden çıkardın?

MURAT. Sen öldürmesen, diyorsun da...

NURİ. Yani, ölürse demek istiyorum...

MURAT. Ölmesin... Anlıyor musun Nuri, herif ölürse... Herif ölürse ellerimin yüzüne bir daha bakamam sanıyorum... Bir daha bu ellerle çalışamam vallahi...

NURİ. Senin sinirlerin iyice bozulmuş...

MURAT. Belki... Fakat ellerim zaten biraz da haysiyetlerini kaybettiler gibi geliyor bana...

NURİ. Bırak Allahaşkına bu okumuş yazmış lakırdılarını... Herif sana bıçakla saldıracaktı da, hem de arkandan, sen eyvallah gel beni delik deşik et mi diyecektin?

MURAT. Kafasına vurmayacaktım... Vurmayabilirdim... Kafasını keserle yaracak yerde, çenesine bir yumruk atıp darmadağın edebilirdim...

NURİ. Sus be, yavaş söyle... Eğer mustantiğe de böyle ifade vereceksen yandık...

MURAT. Sorgu hâkimine de bunu söylemek isterdim doğrusu...

NURİ. Çıldırdın mı?

MURAT. Söylemeyeceğim elbette... Fakat onlar bunu düşünebilirler...

NURİ. Onlar bunu düşünsünler... Sen...

MURAT. Ben... Ben yalan söyleyeceğim, başka çarem yoktu, diyeceğim... Sabahat nasıl ifade verdi acaba?

NURİ. Onun ifadesi düzgün...

MURAT. Sizde kalıyor, değil mi?

NURİ. Evet... Karı kovdu kızı evden... Zaten o gece bize geldi... Kendiliğinden geldi, karı sonra haber yolladı, evime ayak basmasın diye...

MURAT. Sabahat kaçta geldi size?

NURİ. Geceyarısından sonra...

MURAT. Demek karakoldan o kadar geç bırakmışlar yavrucuğu...

NURİ. Öyle olacak...

MURAT. Sabahat'i sana emanet ediyorum... Ona mukayyet ol...

NURİ. Merak etme... Zaten o bizim evin kızı...

(MÜBAŞİR merdivende görünür.)

MÜBAŞİR. Sarıkaya köyünden Hüseyin oğlu Yakup Ateş... Haydi Jandarma... Ağırcezaya...

JANDARMA 3. Geliyor...

YAKUP. Yakup benim...

MUSTAFA. Korkma Yakup, sağlam tut yüreğini, salavat getir...

(JANDARMA 3 kelepçeyi vurur, YAKUP'la giderler.)

NURİ. Seni ne zaman çağıracaklar?

MURAT. Bilmem ki...

(Bir müddet sükût.)

MURAT. Hani şu herif ölürse...

NURİ. Yine mi başladın?

MURAT. Sen hemen hastaneye git... Sor bakalım... Sonra hapisaneye gel... Kapıdan haber bırakırsın...

NURİ. Olur... Amcan gelmedi mi?

MURAT. Demin geldi... Teyzem hasta yatıyormuş... Onların da başına belâ açtım...

NURİ. İşi uzatma... Haydi, ben gidiyorum... Hoşça kal...

Perşembeye ziyaret günü hapisaneye gelirim...

MURAT. Bu akşam haber bırakmayı unutma...

NURİ Unutur muyum? Haydi Allahaısmarladık...

MURAT. Güle güle, Nuriciğim...

(NURİ çıkar. SALİM, jandarmasıyla gelir, kelepçesi çözülür, içeri sokulur.)

MUSTAFA. Ne oldu, Salim?

SALİM. Şahitler yine gelmedi...

MUSTAFA. Müzekkere yazıldı mı?

SALİM. Yazıldı, ihzaren celplerine... Fakat nafile... Herifler komiserin adamı...

MUSTAFA. Mahkemeye kadın aza da çıkıyor mu bugün?

SALİM. Çıkıyor...

MUSTAFA. İyi, hoşuma gidiyor karı... Gözleri çok güzel...

(SABAHAT girer, etrafına bakınır.)

JANDARMA 1. Birisine mi baktın, bayan?

SABAHAT. Murat... Murat'ı... Hah işte... *(MURAT'ı görmüştür.)*

MURAT. Sabahat...

JANDARMA 1. Dur bakalım izin verdik mi konuşmanıza?

SABAHAT. Niye izin vermeyecekmişsin, verirsin elbet...

MURAT. Müsaade et, hemşerim...

JANDARMA 1. Haydi görüşün...

SABAHAT. Murat, Murat'çığım... *(Ağlamaya başlar.)*

MURAT. Ağlama... Yoo, bak, ağlarsan olmaz... Nuri'yle karşılaşmadın mı, şimdi gitti?

SABAHAT. *(Burnunu çekip ağlamasını durdurmaya çalışır.)* Hayır... Öteki kapıdan çıkmıştır belki...

MURAT. Sen bugün fabrikaya gitmedin mi?

SABAHAT. Hayır...

MURAT. Nerden geliyorsun?

ŞABAHAT. Hastaneden... Onu yatırdıkları hastaneden... Ölmeyecekmiş...

MURAT. Ölmeyecek miymiş? Sahi mi söylüyorsun? Nerden duydun? Kim söyledi ölmeyeceğini?

SABAHAT. Doktora çıktım... Doktor söyledi... Ölseydi... ölseydi... seni...

MURAT. Ne olurdu? Beni asarlar mıydı?

SABAHAT. Asmak istiyorlardı seni... Fakat ölseydi de artık asmayacaklardı...

MURAT. Niye beni asmak istesinler? Bu da nerden geldi aklına? Sonra neden artık asmayacaklarmış... *(SABAHAT'in bileklerinin sarılı olduğunu görür.)* O ne? Bileklerini niye sardın? Yoksa karakolda...

SABAHAT. Hayır... Karakolda fiske vurmadılar... Karakolda komiser dedi ki, polisler dedi ki...

(Bu esnada JANDARMA 3, YAKUP'u getirmiştir ve MÜBAŞİR de merdiven başında tekrar görünmüştür.)

MÜBAŞİR. Murat... Kâzım oğlu Murat Demir... Sorguya...

MURAT. Beni çağırıyorlar... Sen bekleme burda, Sabahat...

JANDARMA 1. Haydi...

(JANDARMA 1 parmaklık kapısını açıp MURAT'ı çıkarır, kelepçeler.)

SABAHAT. Kelepçeyi çok sıkmasana...

JANDARMA 1. Başüstüne komutanım...

(YAKUP bu esnada parmaklığın içine girmiştir.)

MUSTAFA. Geçmiş olsun, Yakup, ne verdiler?

YAKUP. On sekiz... On sekiz sene ceza verdiler tabiî...

(Bu esnada MURAT, jandarmasıyla beraber çıkmıştır,

SABAHAT onun arkasından bakarken YAKUP'un lakırdısını duyup döner ve âdeta parmaklığa koşar.)

SABAHAT. On sekiz sene mi? Niye on sekiz sene verdiler sana?

Beşinci Sahnenin Sonu

ALTINCI SAHNE

Hapisane Müdürünün odası

MÜDÜR kasayı açmış, içinden bazı defterleri çıkarıp tetkik etmektedir. Bu esnada kasada bulunan tabancayı da çıkarır, tabanca kılıfsızdır, dalgın ve otomatik hareketlerle tabancayı kurcalar, emniyetini açar, emniyetin çıt diye açıldığı duyulur. Tam bu esnada kapıya vurulmuştur.

MÜDÜR. Gir...

(Kapıya bir daha vurulur.)

MÜDÜR. Gir dedik ya...

(İçeri GARDİYAN girer. MÜDÜR başını kaldırıp bakar ve aynı dalgın, otomatik hareketlerle elindeki tabancayı kasanın üstüne koyup sorar.)

MÜDÜR. Ne var?

GARDİYAN. Bir genç kız gelmiş, Müdür Bey... Sizi görmek istiyor...

MÜDÜR. Genç kız mı?

GARDİYAN. Evet...

MÜDÜR. Ne istiyormuş?

GARDİYAN. Söylemedi. Cezaevi müdürünü göreceğim, dedi.

MÜDÜR. Genç kız... Peki... Getirin...

(GARDİYAN çıkar. MÜDÜR kasayı kapar, tekrar

açar içerden bir defter çıkarır. Tabanca kasanın üstünde kalmıştır. Kasayı kapar. Gider yazı masasının arkasındaki zile basar. İçeri odacı MAHKÛM girer.)

MÜDÜR. Oğlum şu defteri kaleme götür...

MAHKÛM. Götüreyim, beybaba...

(MAHKÛM, defteri alıp çıkar. MÜDÜR masasına oturur. Cebinden çıkardığı aynaya bakarak saçlarını ve bıyıklarını sıvazlar. Telefon çalar, açar.)

MÜDÜR. Alo, burası cezaevi... Ben Müdür... *(Toparlanır.)* Buyrun efendim... Evet efendim... Öyle mi efendim... Başüstüne efendim... Merak buyurmayın... Olur efendim... İmkânı yok efendim... Tuhaf şey... Tahkik ederim efendim... Merak buyurmayın... Başüstüne beyim... *(Telefonu kapatır. İçini çeker. Zile basar. İçeri odacı MAHKÛM girer.)* Başgardiyan gelsin...

(MAHKÛM çıkar.) MÜDÜR masadan ayrılır, odada aşağı yukarı dolaşır. Kapıya vurulur.)

MÜDÜR. Gir... *(BAŞGARDİYAN girer.)*

BAŞGARDİYAN. Beni emretmişsiniz, beyim?

MÜDÜR. Gelmiş...

BAŞGARDİYAN. Evet, beyim...

MÜDÜR. Anladın mı yani?

BAŞGARDİYAN. Hayır, beyim...

MÜDÜR. Feriköylü Şaban'ı yarın asacağız...

BAŞGARDİYAN. Ya... Evrakı gelmiş demek?

MÜDÜR. Gelmiş dedik ya... Feriköylü Şaban'ı yarın asacağız...

(Kapıya vurulur.)

MÜDÜR. Gir...

(GARDİYAN girer.)

MÜDÜR. Ne var?
GARDİYAN. Deminki genç kızı...
MÜDÜR. Hangi genç kız?
GARDİYAN. Hani söylemiştim ya, beyim, sizi görmek...
MÜDÜR. Ha, beklesin... Beklesin biraz... Ben çağırırım...
(GARDİYAN çıkar.)
BAŞGARDİYAN. Demek, yarın, beyim?
MÜDÜR. Yarın... Şimdi savcı telefon etti... Onlar, doktor, jandarma komutanı filân, gece üçte gelecekler... Görleği de gönderecekler birazdan...
BAŞGARDİYAN. Evet, beyim...
MÜDÜR. Ben de geleceğim... Sen şimdi hemen tertibatını al... Şaban zaten münferit hücrede, değil mi?
BAŞGARDİYAN. Evet, beyim...
MÜDÜR. Sen onu, bir yolunu bulup gece on ikiye doğru odana çağırtırsın...
BAŞGARDİYAN. Orası kolay, beyim...
MÜDÜR. Ürkütme herifi...
BAŞGARDİYAN. Ürkütmem, beyim... Zaten hamam yanıyor... Hamama diye çağırtırım...
MÜDÜR. Hamam da yapsın ya... İyi olur, temiz temiz gitsin...
BAŞGARDİYAN. Sonra, gel çay içelim, diye benim odaya alırım...
MÜDÜR. İyi...
BAŞGARDİYAN. Jandarmalar da bitişikte hazır bulunurlar...
MÜDÜR. Tamam... Zırıltıya meydan vermeyin... *(Birdenbire şertleşir.)* Savcılığa yine içerden mektup yollamışlar... Hapisanede esrar dolu, afyon dolu, aldıran yok,

koğuşlarda resmen nargile içiliyor, kumar oynanıyor, diye yazmışlar...

BAŞGARDİYAN. Yalan, beyim...

MÜDÜR. Yalan, doğru... Mesele, bizim haberimiz olmadan böyle bir mektup yine nasıl çıktı burdan?

BAŞGARDİYAN. Ziyaretçilerle, dışardan atturmışlardır mektubu...

MÜDÜR. Nasıl olur... Bu ne rezalet... Bundan sonra ziyaretçiler, yalnız girerken değil, çıkarken de aranmalı...

BAŞGARDİYAN. Peki, beyim...

MÜDÜR. Ziyaretçilerle mahkûmlar arasında çifte tel örgü var görüşme yerinde... Sonra orda iki gardiyan gezer, yine de mektup alıp verirler, yahut dilediklerini konuşurlar da gardiyanlar duymaz... kepazelik...

BAŞGARDİYAN. Evet, beyim...

MÜDÜR. Mektubu savcı gönderecek bize. Yazısından belki kimin yolladığı belli olur...

BAŞGARDİYAN. Elbette, beyim...

MÜDÜR. İyice tahkik et... Kumar, esrar, afyon meselesi de önlenemedi...

BAŞGARDİYAN. Vallahi yalan, beyim...

MÜDÜR. Haydi, haydi... Bir daha böyle mektup filân giderse, hemen istifanı yaz. Anladın mı?

BAŞGARDİYAN. Anladım, beyim...

MÜDÜR. Peki... Tertibatı almayı ihmal edeyim deme... Yarın...

BAŞGARDİYAN. Merak etmeyin...

MÜDÜR. Yarın Feriköylü Şaban'ı asacağız ...

BAŞGARDİYAN. Başka bir emrin var mı, beyim?

MÜDÜR. Hayır... Git... Dur... Beni bir genç kız görmek

istiyormuş... Gelsin...

BAŞGARDİYAN. Peki, beyim...

(BAŞGARDİYAN çıkar, MÜDÜR tekrar el aynasını çıkarıp başını ve bıyıklarını süzsler. İçeriye BAŞGARDİYAN önde, SABAHAT arkada girerler.)

BAŞGARDİYAN. Getirdim beyim...

MÜDÜR. Peki... *(Eliyle işaret eder, BAŞGARDİYAN çıkar.)*

MÜDÜR. *(SABAHAT'i bir tetkikten geçirir.)* Beni görmek istemişsin, kızım...

SABAHAT. Sizi görmek istedim ya...

MÜDÜR. Söyle bakalım...

(SABAHAT elinde tuttuğu bir zarfı MÜDÜR'e uzatır.)

MÜDÜR. *(Mektubu alırken.)* Bu ne?

SABAHAT. Mektup... Ali Ustadan getirdim...

MÜDÜR. Ali Usta'dan mı? Ha, şu marangoz Ali Usta... Peki, ne olmuş?

SABAHAT. Okuyun, anlarsınız...

MÜDÜR. *(Güler.)* Öyle, doğru ya, okuyayım... *(SABAHAT'e kanapeyi gösterir.)* Otursana, kızım...

(SABAHAT oturur, MÜDÜR de masasının başına geçer, mektubu okur.)

MÜDÜR. Pek âlâ... Demek sen Murat'ın nişanlısısın?

SABAHAT. Nişanlısıyım ya...

MÜDÜR. Ali Usta ne yazıyor, biliyor musun?

SABAHAT. Biliyorum elbet... Benim yanımda yazdı...

MÜDÜR. Senin okuyup yazman var mı? Hem bunlar eski harf...

SABAHAT. Okuyup yazmam yok, fakat o hem yazdı, hem

okudu...

MÜDÜR. Demek Murat'ı şöyle tel arkasından değil de, rahatça görmek istiyorsun?

SABAHAT. Evet...

MÜDÜR. Şimdiye kadar hiç ziyaretine geldin mi Murat'ın?

SABAHAT. Gelmez olur muyum? Her pazartesi, perşembe buradayım...

MÜDÜR. Murat cezayı dün yedi, değil mi?

SABAHAT. Dün... İşte ben de onun için, bugün, cezasının acısı içine çökmüşken, onu doya doya, tel arkasından değil, aydınlık bir yerde göreyim de yüreğinin sızısını alayım, dedim...

MÜDÜR. Peki... Sizi burda, benim odada görüştüreyim... *(Zile basar, içeri odacı MAHKÛM girer.)* Bana bak, Murat var ya, İstanbullu Murat...

MAHKÛM. Var, beybaba...

MÜDÜR. Söyle Başgardiyana onu buraya yollasın...

MAHKÛM. Yollasın beybaba...

(MAHKÛM çıkar.)

SABAHAT. *(Odacı MAHKÛM'un çıktığı istikameti göstererek.)* Bu mahkûm mu?

MÜDÜR. Kim?

SABAHAT. Şimdi girip çıkan?

MÜDÜR. Mahkûm... Emniyetli mahkûm... Bana odacılık yapar... Senin Murat da uslu akıllı otururşa, onu da idareye çıkartırız, çalışır...

SABAHAT. Ne iş görecek?

MÜDÜR. Ortalığı siler, süpürür... Gardiyanlara, kalemdeki memurlara hizmet eder.

SABAHAT. Dünyada yapmaz o böyle işi...

MÜDÜR. Neden?

SABAHAT. Bilmem. Yapmaz da ondan... Hamallık eder de, zaten hamallık ediyordu, fakat Kayseri'ye gidecektik... Kayseri'ye dokumacı ustası gidecekti... Fakat gardiyanların hizmetini dünyada görmez...

MÜDÜR. Neden?

SABAHAT. Öyle işte...

MÜDÜR. *(Güler.)* Gözü yukarda demek... Öyleyse kalemde çalıştırırız, defterlere bakar... Bir çeşit memurluk...

SABAHAT. Onu da yapmaz...

MÜDÜR. Allah Allah... *(Kahkahayı basar.)* Öyleyse ben kalkarım, benim yerime geçsin, masama kurulsun... Hapisane müdürlüğü yapsın...

SABAHAT. Yapmaz... Kaç defa söyledi bana, memurlarla da, memurlukla da başı hoş değil...

MÜDÜR. Ya?

SABAHAT. Evet... İçerde dokumacılık filân gibi sanatta işleyenler yok mu?

MÜDÜR. Var...

SABAHAT. Bak, orda çalışır... Fakat sizinkiler el tezgâhıdır her halde...

MÜDÜR. Tabiî, burası fabrika mı?

SABAHAT. El tezgâhını da öğrenir. Zararı yok... Onu da öğrenir... Ne iyi dokumacıdır. Nuri Ağabeyim söylüyor, beş otomatiği birden idare edermiş... Ben görmedim... Biz tanıştığımız zaman hamaldı...

MÜDÜR. Ha, bak, sahi... Hadise senin yüzünden olmuş, değil mi? Nasıl birdenbire aklıma gelmedi...

SABAHAT. Benim yüzümden...

MÜDÜR. O, Yılancı İbrahim ne namussuz heriftir... Bili-

rim... Bizde boyuna yatar, çıkar... Geberemedi ki...

SABAHAT. Ölseydi... Asmak istiyorlardı Murat'ı...

MÜDÜR. Yok canım, müdafaayi nefsi mahkeme nasıl olsa yarı yarıya kabul...

SABAHAT. Asmak istediler... İstediler... Ben biliyorum... Nuri Ağabeyim, Ali Usta da, şimdi asamazlardı diyorlar... Fakat asmak istediler, değil mi, asmak istediler Murat'ı?

MÜDÜR. Yok canım, yok canım...

SABAHAT. Siz istediğiniz kadar, yok canım deyin, ben biliyorum, asmak istediler Murat'ı...

(Kapıya vurulur.)

MÜDÜR. Gir...

(SABAHAT heyecanla kalkar, fakat içeri giren BAŞGARDİYAN'dır.)

BAŞGARDİYAN. Gömlek geldi, beyim...

MÜDÜR. Ne gömleği?

BAŞGARDİYAN. *(İmalı.)* Şu gömlek... Feriköylü Şaban'ın gömleği, beyim...

MÜDÜR. Ha... İyi... Mesele içerde şüyu bulmasın...

BAŞGARDİYAN. Bulmaz, beyim...

MÜDÜR. Peki... Yahu, Murat'ı istettim, nerde kaldı?

BAŞGARDİYAN. Geliyor efendim... Hamamdaymış da...

SABAHAT. Hamamda mı?

MÜDÜR. Bizim burda hamamımız da var... Haftada bir yakarız... Mahkûmlar yıkanır.

SABAHAT. Hamam...

MÜDÜR. Haber yolla, çabuk olsun, ziyaretçisi var...

(BAŞGARDİYAN baş eğip çıkar.)

MÜDÜR. Kadın mahpuslar için hamamımız yok yalnız

Onlar, helâ aralığında yıkanırlar... *(SABAHAT'e uzun uzun bakar.)* Aferin Murat'a...

SABAHAT. Neden?

MÜDÜR. Nedeni var mı? Güzel nişanlı seçmiş kendine... *(Bir müddet sükût.)*

MÜDÜR. Eee, Murat üç sene ceza yedi, değil mi?

SABAHAT. Evet...

MÜDÜR. Sen Murat'ı üç sene bekleyeceksin demek?

SABAHAT. Elbette bekleyeceğim...

MÜDÜR. Zaten bunun temyizi var... Bakarsın ki Yargıtay cezayı indirir...

SABAHAT. İndirir mi?

MÜDÜR. Belli olmaz, bakarsın ki indirir...

SABAHAT. İnşallah... *(Bir müddet sükût.)*

SABAHAT. Sizin hanımınız üç ay önce ölmüş, değil mi? Ali Usta söyledi...

MÜDÜR. *(İçini çeker.)* Öldü... Allah rahmet eylesin...

SABAHAT. Allah rahmet eylesin. Ali Ağabeyimin karısı Mürüvvet Ablam söyledi, ben şimdi onlarda oturuyorum, sizin eve çamaşıra gelirmiş... Hanımınız çok iyi kadınmış...

MÜDÜR. İyi kadındı...

SABAHAT. Aman, ölüm olmasın da, insan ayrılığa katlanır... Üç sene bekler, daha da bekler... Yine kavuşur... Ölüm fena... Artık bir daha kavuşmak yok... Ahrette belki... Ölmek fena şey... *(Kapıya vurulur.)*

MÜDÜR. Bugün benim kapı han kapısı gibi işledi... Gir... *(Odacı MAHKÛM girer.)*

MAHKÛM. Murat geldi, beybaba, emretmişsin...

(SABAHAT ayağa kalkar.)

MÜDÜR. Otur, niye kalktın.

(SABAHAT oturur.)

MÜDÜR. Gelsin...

(MAHKÛM çıkar, MÜDÜR koltuğuna yaslanır, SABAHAT yan gözle kapıya bakmaktadır. MURAT girer, MÜDÜR'e doğru yürürken etrafına bakınır. SABAHAT'i görür. Şaşkınca bir hali vardır.)

MÜDÜR. Gel bakalım, Murat... İşte nişanlın... Sizi burda konuşturacağım bugün... Fakat bir seferlik...

MURAT. Teşekkür ederim, Müdür Bey... Hoş geldin, Sabahat... *(SABAHAT'e doğru ilerler, SABAHAT tekrar ayağa kalkar, şaşkın şaşkın ve âdeta utanarak el sıkışırlar.)*

MÜDÜR. Oturun kanapeye, konuşun...

(MURAT'la SABAHAT yan yana kanapeye otururlar. MÜDÜR masasının üstündeki evrakı karıştırmaya ve arasıra göz ucuyla MURAT'la SABAHAT'e bakmaya başlar. MURAT'la SABAHAT uzunca bir müddet konuşmazlar.)

MÜDÜR. Konuşsanıza... Niye susuyorsunuz?

MURAT. Konuşuyoruz, Müdür Bey...

MÜDÜR. Gözlerinizle mi?

SABAHAT. Gözlerimizle...

MÜDÜR. *(Güler.)* Gözlerinizin dilinden anlamam... Halbuki hapisane nizamnamesine göre yüksek sesle, ağzınızla konuşacaksınız ki dediklerinizi ben işiteyim...

SABAHAT. Bizim kimseden gizli kapaklı bir şeyimiz yok ki...

MÜDÜR. İyi ya... Konuşun öyleyse... Bak, bunu benden başka müdür yapmaz, ben başka adamımdır... Antalya asrî cezaevinde müdürken her hafta çarşıya, sinemaya gönderirdim mahkûmları... *(SABAHAT'e.)* Senin adın neydi bakayım, mektupta yazıyordu ya... *(Mektubu aranırken.)*

MURAT. Sabahat...

MÜDÜR. Bana bak, Sabahat, benden Ali Ustaya selâm söyle, ona bir fotoğraf göndereceğim, yedek subaylığımda çektirdim, sonra kara kalem büyüttürdüm İstanbul'da. Beyoğlu'nda bir Rus ressam var ya, ona... Bildin mi, Murat?

MURAT. Bilemedim, Müdür Bey...

MÜDÜR. Canım nasıl bilemezsin, Tokatlıyan'ı geçince solda ilk sokağa sap... Anlaşıldı, sen de benim gibi İstanbullusun... Her ne hal ise... Ali Ustaya söyle Sabahat, güzel, ceviz kaplama bir çerçeve yapsın, olur mu?

SABAHAT. Olur...

(Bir müddet sükût.)

MÜDÜR. Ben mi konuşacağım? Siz mi? Haydi konuşsanıza... Dinlemiyorum, dinlemiyorum, konuşun... *(Kapıya vurulur.)* Gir... *(BAŞGARDİYAN girer.)* Ne var yine?

BAŞGARDİYAN. Bir mesele arzedecektim, beyim...

MÜDÜR. Neymiş o?

BAŞGARDİYAN. Şu meseleye dair... Hani, yarın sabahki...

MÜDÜR. Ha, şu mesele... Peki... *(Masadan kalkar.)* Ben şimdi gelirim çocuklar, siz konuşun...

(MÜDÜR'le BAŞGARDİYAN çıkarlar, MURAT, SABAHAT'in ellerini yakalar.)

SABAHAT. Ne yapıyorsun, dur... Bırak...

MURAT. Artık senin yüzünü ömrümün sonuna kadar telin arkasından seyredeceğim gibi geliyor bana...

SABAHAT. Niye ömrünün sonuna kadarmış? Olsa olsa üç sene...

MURAT. Beni üç sene bekleyecek misin?

SABAHAT. Elbette bekleyeceğim...

MURAT. Bak, Sabahat, gayet ciddi söylüyorum, kahrolurum, fakat yine de sana gücenmem, hakkım yok zaten sana gücenmeye, istersen...

SABAHAT. İstersem ne olacakmış?

MURAT. İstersen ayrılalım... Sen, dünya ahret kardeşim ol, ben yine de seni...

SABAHAT. Niye söylüyorsun bunları? Ayıp değil mi?

MURAT. Haklısın Sabahat. Ayıp...

SABAHAT. Bak, ben ne getirdim? *(Koynunu araştırır, ordan küçücük bir kâat paket çıkarır.)*

MURAT. Ne aranıyorsun? Ne getirdin?

SABAHAT. Aç avucunu...

(MURAT avucunu açar, SABAHAT oraya küçük kâat paketi kor. MURAT kâadı açar: iki nişan yüzüğü.)

MURAT. Nişan yüzükleri... Bunlar nişan yüzükleri kız...

SABAHAT. Nişan yüzükleri ya... İçlerini okusana...

MURAT. *(Okuyarak.)* Sabahat... Murat... Canım benim, öpeyim seni...

SABAHAT. Delirdin mi?

MURAT. Ne olursun... *(SABAHAT'e doğru eğilirken kapı açılır, MÜDÜR girer, MURAT'ın ve SABAHAT'in hareketlerini farketmemiştir. Dalgındır. MURAT'la SABAHAT ayağa kalkarlar.)*

MÜDÜR. Oturun, oturun... Bıktım bu hapisane müdürlüğünden... Ben hapisane müdürlüğü edecek adam mıyım? *(Yerine geçer.)* Eeee, ne anlattınız bakalım?

SABAHAT. Hiç, konuşuyorduk işte...

MÜDÜR. Konuşun, konuşun... Ben de şu evrakı imzalayayım... *(Evrakı imzalamaya başlar.)*

SABAHAT. *(Fısıldayarak.)* Murat, ver yüzükleri...

MURAT. Neden?

SABAHAT. İçine tarihlerini de kazıtacağım... Üç sene sonraki tarihi... *(MURAT usulca yüzükleri verir, SABAHAT sol avucunun içinde yüzükleri saklar.)*

MURAT. Ya temyizden evrak bozuk gelirse?

SABAHAT. Gelsin de, sildiririm, bir daha kazıtırım...

MÜDÜR. Fısıl fısıl kaynatıyorsunuz maşallah...

SABAHAT. Konuşun demedin mi, Müdür Bey? Konuşuyoruz işte...

MÜDÜR. Konuşun, konuşun... *(Tekrar evraka dalar.)*

MURAT. Kaça yaptırdın yüzükleri?

SABAHAT. Kaça yaptırdımsa, yaptırdım, sana ne? Hem ben artık para biriktireceğim. Artık Nuri Ağabeye ayda otuz lira vereceğim, yemek parası, kalan otuzunu da biriktireceğim...

MURAT. Para biriktirmeye filân kalkışma, boğazına bak... Her gün yumurta ye, bal ye, yağ ye... Ne bileyim, kendine bak işte...

SABAHAT. Sensiz boğazımdan geçmez ki...

MÜDÜR. *(Evrakı önünden iter, başını kaldırır, derin bir nefes alır.)* Ben ne adamım vallahi... Bak şurda bir evrak var, bunu benden başkası, böyle dobra dobra, kafasına çalarmış gibi, savcılığa yazamaz... Savcı da şa-

şıyor bana, senin gibi müdür görmedim, diyor... *(Kapıya vurulur.)* Gir...

(BAŞGARDİYAN girer.)

MÜDÜR. İllâllah be... Ne var yine?

BAŞGARDİYAN. Mahkemeciler adliyeden döndüler, geldiler, beyim...

MÜDÜR. İyi ya... Ne olacak?

BAŞGARDİYAN. Hani, şu otomobiliyle çocuk çiğneyen tüccar da geldi...

MÜDÜR. Ha, Selâmi Bey mi? Kaleme alaydınız...

BAŞGARDİYAN. Emretmiştiniz, beyim, aldık... Sonra, tevkifanedeki küçük koğuşu da boşalttık, orda yatacaklar...

MÜDÜR. Badana da ettireydin...

BAŞGARDİYAN. Elbette, beyim...

MÜDÜR. Kaleme aldınız demek? Dur, ben de geleyim... *(Kalkar, MURAT'la SABAHAT de kalkarlar.)* Siz oturun, oturun biraz daha...

(MÜDÜR, BAŞGARDİYAN'la çıkar, SABAHAT'le MURAT otururlar.)

SABAHAT. Bak, Selâmi Beye ayrı koğuş açıyorlar...

MURAT. Açarlar...

SABAHAT. Çocuğu da bir çiğnemiş ki, orta yerinden ikiye biçmiş, diyorlar...

MURAT. Bir sene cezası var...

SABAHAT. O kadarcık mı?

MURAT. O kadarcık... Sen, Nuri'ye söyle, bu perşembe gelsin bana...

SABAHAT. Peki... Sen hamam yapmışsın...

MURAT. Nerden bildin?

SABAHAT. Müdür'e söylediler... Duydum... Fakat nafile, iyice yıkanamamışsındır... Sırtın filân kir içindedir...

MURAT. Evlenelim de sen beni yıkarsın, olmaz mı? Kurnanın önüne oturur, dizlerinin arasına beni kıstırır...

SABAHAT. Amaaan, sus, yine açma hamam lâfını...

MURAT. Bu sefer de sen açtın...

SABAHAT. Ben açtım... Pişman oldum... Konuşulacak lakırdı mı kalmadı?

MURAT. Canım bir çekiyor ki seni... Seni her gece rüyamda görüyorum... İnsan hapse girince büsbütün kuduruyor... Senin canın beni çekmiyor mu?

SABAHAT. Hapiste rahata kavuştun da kuduruyorsun... İş yok, güç yok... Ben dışarda, fabrikadan döner dönmez, yemek, yemeği yer yemez, yatak, ölü gibi yatıyorum yorgunluktan...

MURAT. Vah yavrucuğum, yine canın çıkıyor...

SABAHAT. Ne zaman canım çıkmıyor ki... Fakat bu hafta, geceleri de kaçak çalıştırdılar bizi, dediydim ya...

MURAT. Hele bir evlenelim, seni işe göndermeyeceğim... çalıştırmayacağım.

SABAHAT. İyi olur ya, çok yoruldum... Dinleneyim biraz...

MURAT. Kendine iyi bak kuzum, ne olursun?

SABAHAT. Peki, peki...

(Bir müddet sükût. Bu esnada SABAHAT etrafına bakınır, kasanın üstünde tabancayı görür.)

SABAHAT. Aaa...

MURAT. Ne var?

SABAHAT. Şuna baksana... Tabanca değil mi?

MURAT. Sahi... Müdürün tabancası olacak... *(Kalkar.)*

SABAHAT. Nereye? Ne yapacaksın?

MURAT. Meraklıyım... Şuna bakayım... *(Gider, el sürmeden tabancaya bakar.)* Güzel şey... Brovning... *(SABAHAT'in yanına dönerken.)* Emniyetini de açık bırakmış öküz... Benim vardı... Sattıydım... Kız gibi gıcır gıcırdı...

SABAHAT. Tabanca da kıza benzer miymiş?

MURAT. Bir tarafı benzer...

SABAHAT. Biliyor musun aklıma ne geldi?

MURAT. Ne bileyim?

SABAHAT. Bir filim gördüydüm. Herif bir yerde hapis, eline bir tabanca geçiriyor, tabancayı da eline geçirir geçirmez, kendini hapsedenleri önüne katıyor, kaçıyor... Hem sevdiği bir kız da var, o da hapis... Onu da kurtarıyor...

MURAT. Ne yani? Şimdi de ben tabancaya sarılıp hapisanede müdür, gardiyan, jandarma ne varsa, önüme katayım da, yalnız onları değil, bütün dünyayı önüme katayım da, seni de alıp kaçayım mı?

SABAHAT. Ah olsa... Öyle şey olmaz ki... O yalnız filimlerde...

MURAT. Neden olmaz, neden olmazmış? *(Gayrıihtiyarî tekrar ayağa kalkmıştır, bu esnada kapı açılır. Elinde iki bardak çayla odacı MAHKÛM girer.)*

MAHKÛM. Hoş geldin, abla... Murat, bunları Müdür Bey yolladı... İçsinler dedi...

MURAT. Teşekkür ederiz... Sana da zahmet oldu...

MAHKÛM. Ne zahmet... Müdür, kalemde yeni gelen beyle konuşuyor... Fakat ne adam...

SABAHAT. Kim?

MAHKÛM. Yeni gelen, şu otomobil kazası... Hemen beşliği sıkıştırdı elime... Siz konuşun... Bir şey lâzım olursa çağır beni, Murat...

MURAT. Peki.

(MAHKÛM çıkar, ötekiler çayları içmeye başlar.)

MURAT. Amcama söyle, şu müdürün çerçevesini özene bezene yapsın...

SABAHAT. Söylerim...

MURAT. Sen bu pazartesi geldiğin zaman, bana bir...

SABAHAT. Ben bu pazartesi gelmeyeceğim, Murat...

MURAT. Neden? Hani fabrikadan her pazartesi, perşembe birer saatliğine izin aldıydın? Yoksa sözlerinden caydı mı pezevenkler?

SABAHAT. Hayır. Neden cayacaklarmış? O günler ben nasıl olsa öğle paydosu yapmıyorum...

MURAT. Niye gelemiyorsun peki?

SABAHAT. Bak, Murat, nasıl olsa söyleyecektim sana...

MURAT. Neymiş, ne var?

SABAHAT. Sen bana, sevişen insanların birbirinden gizlisi kapaklısı yoktur, demedin miydi?

MURAT. Dedim, hem de öyledir... Ne olacak?

SABAHAT. Bak, hani o gün, hani İbrahim Ağabeyimin başını yardığın gün, bizi karakola götürdüler ya... Seni ayrı odaya, beni ayrı odaya kapadılar ya... Aklında mı?

MURAT. Aklımda olmaz olur mu? Daha bunamadım...

SABAHAT. Sana bunadın mı dedim...

MURAT. Demedin... Peki, ne olmuş? Bizi ayrı ayrı odalara kapattılar, sonra?

SABAHAT. Sonra, benim ifademi aldılar ya işte... Sonra, komiseri de, polisleri de, Murat'ı asarlar, hele Yılancı

İbrahim ölsün, Murat mutlaka asılır, dediler.

MURAT. Halt etmişler...

SABAHAT. Halt etmişler olur mu? Ölseydi, seni asarlardı. seni asmak istiyorlardı, seni mutlaka asmak istiyorlardı... Sen mi iyi bileceksin, komiser mi? Hem zaten hâkim de öyle söylemiş...

MURAT. Kime söylemiş?

SABAHAT. Ona işte...

MURAT. O kim?

SABAHAT. Bizim patronun oğlu işte...

MURAT. Sizin patronun oğluna mı? Ha, şuna... Peki, ama, ne münasebet?

SABAHAT. Karakoldan beni bıraktılar, seni bırakmadılar... Aklında mı?

MURAT. Aklımda elbette...

SABAHAT. İşte ben karakoldan çıkınca, annemin de evine gidemedim elbette... Nuri Ağabeylere gittim... Onlar da evde yoktu... Gece olsun da yine gelirim, dedim kendi kendime... Canım da yanıyordu, canım da sıkılıyordu, ağlıyordum da, seni de asacaklardı... Seni asacaklardı...

MURAT. Beni asamazlardı diyorum sana...

SABAHAT. Asmak istiyorlardı... Asacaklardı... İstediklerini asmıyorlar mı? Seni de asacaklardı, biliyorum...

MURAT. Peki, asacaklardı... Sonrasını anlat...

SABAHAT. Sonrası... Yorgunluktan da ölüyordum... Karnım da açtı... Karnım da çok açtı... Param da yoktu... Dünyada yapyalnızdım da... Seni de...

MURAT. Bırak şimdi beni...

SABAHAT. Tam büyük otobüs durağının orda rastladım...

MURAT. Kime rastladın?
SABAHAT. Ona işte...
MURAT. Peki, sonra?
SABAHAT. Sonrası... Yanıma geldi... Meseleyi duymuş... Gülerek yanıma geldi. Geçmiş olsun, dedi... Yazık oldu delikanlıya, dedi, asacaklar... İbrahim ölürse asacaklar çocuğu, dedi...
MURAT. Yalan söylemiş namussuz... Ortada müdafaayi nefis var... O bile olmasa on sekiz sene verirlerdi...
SABAHAT. On sekiz sene az mı?
MURAT. Deli edeceksin beni... Yalan söylemiş sana domuzun piçi, diyorum...
SABAHAT. Niye yalan söyleyecekmiş... Hâkim babamın ahbabı, dedi, hâkim söyledi, dedi, savcı da benim ahbabım biliyorsun, dedi...
MURAT. Savcıyla ahbap olduğunu sen nerden bilirmişsin?
SABAHAT. Fabrikayı gezmeye geldilerdi, Savcımız, diye bize gösterdiydi herifi...
MURAT. Hay savcısının da, mavcısının da... Kafamı allak bullak ettin... Şimdi avaz avaz haykıracağım...
SABAHAT. Ne kızıyorsun? Niye öfkeleniyorsun? Sen benim yüzümden hapse girdinse, ben de senin yüzünden...
MURAT. Benim yüzümden sana ne oldu?
SABAHAT. Daha ne olsun? Daha ne olacağı varmış ki? Gidip bıçağın altına yatacağım...
MURAT. Ne bıçağı? Ne diyorsun?
SABAHAT. Ne bıçağı var mı? Piçini düşüreceğim işte... Söyledim ona, senin piçin var karnımda, düşürt, dedim... Bir doktor varmış... Pazartesi günü ona gi...

MURAT. Sabahat... Sabahat... Çıldıracağım... Ne söylüyorsun be...

SABAHAT. Senin yüzünden... Hep bu işler başıma senin yüzünden geldi... Fakat zarar yok, ben senin için daha çok acılara da...

MURAT. Şimdi... Hay... Ben mi sana git herifin koynuna gir, dedim...

SABAHAT. Koynuna girmedim ki...

MURAT. Koynuna girmedin de karnındaki çocuk?

SABAHAT. Senin yüzünden... Bir lokantaya götürdü beni... Orda bir odaya... Murat'ı kurtaracağım, dedi... Asmazlar, ben istersem kurtarırım, dedi... Babası da, o da, neyi isterlerse yaparlar... Memurların hepsi onlarla... Hem ben onu erkek saymıyorum ki... Senden başka erkek... Ben senin için bıçağın altına yatmak değil sade...

MURAT. Sus, Allah belânı versin...

SABAHAT. Niye bağırıyorsun? Ben senin yüzünden... Ben... Hem ne olacak? Canım yine yandı bir kere... Hem bu sefer geçen seferkinden çok yandı... Hep kendi bileklerimi ısırdım, parça parça ettim bileklerimi... İşte bak, yerleri hâlâ duruyor... Senin yüzünden... Ben senin için...

MURAT. Ne yapsam? Ne etsem? Deli misin? Niye yaptın bunu? Aptal mısın? Budala mısın?

SABAHAT. Ne deliyim, ne de aptal... Hayır, aptalım... Assalardı seni, İbrahim ölseydi de, assalardı seni...

MURAT. İbrahim'in de, benim de... Ne halt ettiğini anlamıyor musun sen? Bunun benim için ne demek olduğunu anlamıyor musun? Sende hiç kendini sakınmak,

ne bileyim ben, sende iffet hissi denen şey, kadınlık denen şey yok mu? Bütün nazın, kendini ağır satman bana mı?

SABAHAT. Ben namussuz değilim... Ben sana kendimi ağır satmıyorum... Ben... Ben... *(Sol avucundan yüzükleri düşürür.)*

MURAT. Bir de nişan yüzükleri getirmiş...

SABAHAT. *(Eğilip yüzükleri alır.)* Ben...

MURAT. Senin Allah belânı versin... *(Yüzükleri SABAHAT'in avucundan alır, pencereden atar.)*

SABAHAT. Ne yaptın? Yüzüklerimiz...

MURAT. Onların da parasını ondan almışsındır...

SABAHAT. Yalan... Ben parayla... Ben orospu muyum? *(MURAT kanapeye yığılır, başını avuçları arasına alır, gözleri yere dikilidir, SABAHAT'i görmemektedir.)*

MURAT. Senden bunu yapmanı kim istedi? Assalardı beni, assalardı, sana ne? Senden kim istedi bunu? Kimi asıyorlardı, niçin asacaklar? Bir yaralamayla adam asarlar mı? Bu kadar aklın yok mu? Niye yaptın bunu? Bunu kim istedi senden?

SABAHAT. Sahi mi söylüyorsun? Ben o kadar acıyı boşuna mı çektim? Hep boş yere demek... Boş yere... Ben senin için... Ben bu hallere katlanayım... Elin domuzundan piç peydahlayayım... Senin için... Seni... Ben bir lokmacık vücudumla bunları çekeyim... Bıçağın altında belki de ölürüm... Hep boşuna demek... Ben... Ben seni...

MURAT. Sus... Konuşma... Git Allahaşkına... Git... Bir daha gelme... Ne pazartesi, ne perşembe... Bir daha, bir daha gelme...

SABAHAT. Peki, anlıyorum... Beni almayacaksın... Beni kovuyorsun... Ben o acıları hep boşuna çektim... Senin karın olamayacağım... Beni istemiyorsun... Peki... Gideceğim... Gideceğim elbet... Bir daha da gelmeyeceğim... Bir daha da beni göremeyeceksin... Bir daha da... *(Bu esnada gözünü tabancaya dikmiştir. Zaten kendisi kasanın yanında ayaktadır.)* Bir daha da... *(Tabancayı alır, göğsüne çevirir, ateşler.)*

MURAT. *(Deli gibi yerinden fırlayarak.)* Beni mi vurmaya kalkıştın? *(SABAHAT'in yıkılmak üzere olduğunu görür.)* Sabahat... Ne yaptın? *(SABAHAT, MURAT'ın kucağına yığılır. MURAT sanki birdenbire büyük bir ağırlığın altında kalmış gibi diz çöker. SABAHAT, başı MURAT'ın dizi üstünde, yere uzanır.)*

MURAT. Sabahat, yavrum...

(Tabancanın patlaması üzerine dışardan telâşlı sesler gelmektedir. Düdükler çalınmaya başlamıştır. MÜDÜR'ün sesi işitilmektedir: «Koşun, Feriköylü Şaban kendini vurdu...» Başka bir ses: «Ses sizin odadan geldi...»)

SABAHAT. Öf, canımı yaktın... *(MÜDÜR odaya telâşla girer, arkasında kalabalık.)*

MÜDÜR. Ne oldu? Ne oluyor? Bu ne hal?

(MURAT olduğu yerde başını arkaya çevirip bakar, SABAHAT ölmek üzeredir.)

MÜDÜR. Sen mi vurdun bunu?

MURAT. Ben mi?

SABAHAT. Öff... Murat, canımı yaktın... Öf, canımı yaktınız... Hepiniz... *(SABAHAT'in başı düşer, ölür.)*

MÜDÜR. Sen mi vurdun bunu diyorum... Çabuk doktoru

çağırın... Tabancayı nereden buldun?... Cevap versene... Kim vurdu bunu?

PERDE

DE YAYINLARI

BİLGİ DİZİSİ

1. DOSTOYEVSKİ'DEN SARTRE'A VAROLUŞÇULUK. Walter Kaufmann. Çeviren : Akşit Göktürk. (2. baskı). 3 lira.
2. SARTRE, YAZARLIĞI VE FELSEFESİ. Iris Murdoch. Çeviren: Selâhattin Hilâv. 5 lira.
3. EPİK TİYATRO ÜZERİNE. Bertolt Brecht. Çeviren: Kâmuran Şipal. 5 lira.
4. BAUDELAIRE. Jean - Paul Sartre. Çeviren : Bertan Onaran. 7.5 lira.
5. YABANCI'NIN AÇIKLAMASI. Jean-Paul Sartre. Çeviren: Bertan Onaran. 4 lira.
6. SOSYALİZM. Bertrand Russell. Çeviren: Murat Belge. (2. baskı). 4 lira.
7. ALBERT CAMUS VE BAŞKALDIRMA EDEBİYATI. John Cruickshank. Çeviren: Rasih Güran. 10 lira.
8. DOSTOYEVSKİ. André Gide. Çeviren: Bertan Onaran. 7.5 lira.

ANLATI DİZİSİ

1. DÖŞEĞİMDE ÖLÜRKEN. William Faulkner. Roman. Çeviren: Murat Belge. 7.5 lira.
2. SÖZCÜKLER. Jean-Paul Sartre. (Nobel 1964). Çeviren: Bertan Onaran. 7.5 lira.
3. HİROŞİMA. John Hersey. Çeviren: R. Tomris. 4 lira.
4. BU SALI. Wolfgang Borchert. Hikâyeler. Çeviren: Kâ-

muran Şipal. 5 lira.

5. ATEŞ YAKMAK. Jack London. Çeviren: Memet Fuat. (2. baskı). 3 lira.
6. SANATÇININ BİR GENÇ ADAM OLARAK PORTRESİ. James Joyce. Çeviren Murat Belge. 10 lira.

TÜRK ŞİİR DİZİSİ :

1. TRAGEDYALAR. Edip Cansever. 3 lira.
2. VİRGÜLÜN BAŞINDAN GEÇENLER. Ülkü Tamer. 3 lira.
3. GÖÇEBE. Cemal Süreya. 3 lira.
4. BAKIŞSIZ BİR KEDİ KARA. Ece Ayhan. 2 lira.
5. DİVANÇE. Behçet Necatigil. 3 lira.
6. SAAT 21-22 ŞİİRLERİ. Nâzım Hikmet. 2 lira.
7. ESKİ TOPRAK. Behçet Necatigil. (2. baskı). 3 lira.
8. ÜVERCİNKA. Cemal Süreya. (2. baskı). 3 lira.
9. DÖRT HAPİSANEDEN. Nâzım Hikmet. 6 lira.

DÜNYA ŞİİRİ
(İki dilde baskılar)

1. SEÇME ŞİİRLER. Arthur Rimbaud. Çeviren İlhan Berk. (Fransızca — Türkçe). 3 lira.
2. FENER, GECE VE YILDIZLAR. Wolfgang Borchert. Çeviren : Behçet Necatigil. (Almanca — Türkçe). 3 lira.
3. CATHAY. Ezra Pound. Çeviren Ülkü Tamer. (İngilizce - Türkçe). 3 lira.
4. AĞIZDA BİR SEVİ. Paul Eluard. Çeviren: Sabahattin Kudret Aksal. (Fransızca - Türkçe). 3 lira.

5. BİR AŞK KIRGININ ŞARKISI. Guillaume Apollinaire. Çevirenler: Cemal Süreya - R. Tomris. (Fransızca - Türkçe). 3 lira.

GÜNÜMÜZÜN ŞAİRLERİ :

1. BLAISE CENDRARS. (Hayatı - şiirleri). Çeviren: Said Maden. 7.5 lira.
2. DESTANSI ÖYKÜ. Yorgo Seferis. (Nobel 1963). Çeviren Cevat Çapan. 2 lira.

OYUN DİZİSİ :

1. FERHAD İLE ŞİRİN. Nâzım Hikmet. 3 lira.
2. DOĞUMGÜNÜ PARTİSİ. Harold Pinter. Çeviren: Memet Fuat. 4 lira.
3. SABAHAT. Nâzım Hikmet. 5 lira.

GÜN MATBAASI, NURUOSMANİYE 17, İSTANBUL
Sayfa düzeni: M. Yasavul; Dizgi: Y. Umdu; Dizgi Düzeni; M. Ali Ersiz; Düzelti: F. Bengü; Baskı: Mustafa Kendirligil.